

Bredsted.

Hasselnødden.

1887.

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

Hasselnødden,

dens Kultur, samt Afbildning og Beskrivelse af de dyrkede Sorter.

Med 48 Illustrationer.

Af

H. C. Bredsted (Firma L. Bredsted),
Odense.

Odense.

I Hovedkommission hos Hempelske Bog- og Papirhandel (J. C. Dreyer).

Fyens Stiftsbogtrykkeri.

1887.

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

Forord.

I de senere Aar synes der i Udlandet at være kommen mere Liv i Dyrkningen af Hasselnødden, der ogsaa kan spores herhjemme, ikke alene ved det tiltagende Begjær af friske Hasselnødder, men ogsaa ved at Planter af ædle Hasseler bliver mere og mere efterspurgte i Planteskolerne. Her i Danmark, og vel ogsaa i det sydlige Sverrig og Norge, maa vi ikke alene være i Stand til at producere, hvad vi forbruge af Hasselnødder, men ogsaa en Del til Udførsel, naar Erfaring engang faaer lært os den for vort Klima heldigste Dyrkningsmaade og de mest passende Sorter at kjende.

I en lang Aarrække har jeg væsentlig af Interesse for denne Frugt søgt at tilføre min Samling saamange af de bedste og bedre Sorter som jeg har kunnet tilvejebringe og det er et betydeligt Antal af Sorter, som i Aarenes Løb har været prøvede i mine Planteskoler. Først nu har jeg seet mig i Stand til at fjerne de talrige Synonymer samt optage Beskrivelser og Afbildninger af de bedste Sorter, og, saavidt det stod i min Magt, givet de Sorter det Navn, hvorunder de tidligere have været beskrevne i andre Værker eller Skrifter; alligevel kan der imod min Villie ved Benævnelsen eller Bedømmelsen af den enkelte Sort være skeet Fejltagelser, som først ved fortsat Dyrkning og Observation vil fremgaa.

Vor Haveliteratur indeholder saa godt som intet om Hasselnødden, og der har hidtil hersket en stor Uoverensstemmelse i Benævnelsen af Sorterne. Dertil kommer, at hvad der i Udlandet er skrevet om Hasselnødden, er ikke meget, og det er tildels spredt i større Værker og derfor

ikke tilgjængeligt for mange; kun faa Afbildninger findes, og intetsteds er givet gode Afbildninger, hvor Nøddens vigtigste Kjendemærke — Hasen — er medtaget; dernæst er der ved Beskrivelsen af Sorterne kun i »Hogg's Fruit Manual« skjænket Hasen tilstrækkelig Opmærksomhed.

Derfor tør det vel antages, at en praktisk Anvisning til Dyrkning af Hasselen, ledsaget af naturtro Afbildninger og Beskrivelser af de bedste af de dyrkede Hasselnøddesorter nu vil være paa sin Plads og gjøre Nytte.

Odense i Maj 1887.

H. C. Bredsted.

Indhold.

Register over Sorterne og de nævnte Synonymer.

Hasselbusken, Corylus L.

Hasselslægten indbefatter efter Karl Kochs Dendrologie syv Arter (hvoraf dog kun 2 Arter, nemlig Nr. 2 og 3, har Værdi som Frugtbuske, de øvrige skal derfor kun kort omtales her).

1. **Corylus Avellana** L., almindelig Hassel, har faaet sit Tilnavn Avellana fra Byen Avellino i Syditalien, der forhen kaldtes Avella, hvor der i gammel Tid, ligesom nutildags, blev dyrket en Mængde Hasselnødder. At den almindelige Hassel har faaet Navn efter en italiensk By, forklares derved, at Linné i sin Tid foruden denne kun kjendte eller anerkjendte Corylus Colurna som Art, hvorimod han betragtede alle andre Hasseler som Varieteter af disse. Den i Avellino dyrkede hører derimod til den sydlandske Hassel.

   Den almindelige Hassel groer vildt over hele det nordlige og mellemste Evropa, naaer i Skandinavien op til 63^0 à 66^0 n. B., i det sydlige Europa findes den kun paa de højeste Bjerge, men den skal ogsaa være fundet paa Kaukasus, paa Nordskrænten af Armeniens Højslette og langs med Kysterne af det kaspiske Hav.

2. **Corylus maxima** Mill. (Corylus tubulosa Willd.). Den sydlandske Hassel.

   Næsten alle de Hasselsorter, som her i Europa dyrkes for Nøddernes Skyld, maa henføres herunder; herhen hører Lamberts- eller Langbartsnødden, Zellernødden, Barcelonanødden, Atlas (Corylus algeriensis, den spanske eller den romerske Nød) og den engelske Cob Nut. Alle disse Hovedsorter maa her i Landet betragtes som

haardføre, da de taale vort Klima, og endogsaa Lambertshasselen her kan opnaa en høj Alder; men for at give et godt og fortrinligt Udbytte af Nødder, gjøre de som vore andre Frugtsorter større eller mindre Fordringer til Jordbund og Voxested.

3. **Corylus pontica** K. Koch. Den pontiske Hassel, Trapezunter Hassel.

Denne interessante Nød er meget forskjellig fra de tvende foregaaende Arter, er af Professor Koch i 1843 paany opdaget i de lavere Dale paa Nordsiden af de pontiske Bjærge i Nærheden af Trapezunt, hvor den groer i Buskform og opnaaer en Højde af 15 til 20 Fod, 5 à $6\frac{1}{2}$ Meter; ligeledes fandt han den dyrket i Nikitaer Planteskoler paa Krim af Oberst Hartwiss, der har ladet den komme direkte fra Omegnen af Trapezunt eller Trebizond, og herfra skal den være indført til Tyskland af den bekjendte Nøddedyrker, Oberførster Schmidt, der har udbredt den under Navn af Trebizond Funduk, og til Frankrig, fra hvilket sidste Land den forsendes under Navn af Imperiale de Trebizonde. Jeg har ladet Buske komme fra begge Lande; de have allerede i et Par Aar baaret Frugt her, og begge vist sig at være ægte. Den vil her i Bogen blive udførlig beskreven. Varieteter af den troer jeg ikke endnu ere fremkomne.

4. **Corylus heterophylla** Fisch, kinesisk-siberisk Hassel, skal være Moderplanten til den mongolske Nød. Busken har af Væxt en Del tilfælles baade med Corylus maxima og americana. Nødden er ikke stor, rundagtig, bredere end høj, Hasen er paa den ene Side dybt nedskaaren, medens dens 5 à 7 lange tandede Flige rage op over Nødden. Dens Hjem er det sydøstlige Siberien, Baikal og Amurgebetet, det nordlige Kina og Japans nordligste Øer. Den Hassel, som findes i Planteskolerne, og som der dyrkes under Navn af Mogul-Nød, har intet tilfælles med den her beskrevne kinesisk-siberisk Hassel.

5. **Corylus americana** Walt, amerikansk Hassel, har en meget stor Udbredelse i Nordamerika fra Øst til Vest i de Lande, hvor der ikke er for varmt, dog til henimod St. Louis. Busken staar i Væxt Corylus maxima og heterophylla nær. Hasen er aaben og længere end Nødden, Nødden er lille, lidet velsmagende, og fortjener ikke at dyrkes for sine Frugters Skyld.

6. **Corylus rostrata** Ait, Næb-Hassel, er ikke alene udbredt i Nordamerika, især Kanada, men findes ogsaa i den østlige Del af Siberien, og er derfra beskreven som Corylus mandschurica. Nødden er meget lille, omgivet af en meget lang, stærkt haaret, næbdannet Has. Busken er ikke stor af Væxt. Heller ikke denne har nogensomhelst Værdi som Frugtbusk.

7. **Corylus Colurna,** tyrkisk Hassel, er et Træ, der kan opnaa en Højde af 40 til 50 Fod (13 til 16 Meter) og en Alder af 100 Aar og derover. Det findes vildtvoxende paa Kaukasusbjergene, i Himaleya, og i Tyrkiet hist og her som plantet Træ. Dens Frugt vil her senere blive omtalt.

Hovedformer af de dyrkede Hasselnødder.

Af de i det foregaaende kort omtalte 7 Hasselarter er Corylus maxima den eneste Art, der utvivlsomt kan kaldes Moderplante til de for Nøddernes Skyld dyrkede Hasselsorter, om det end tør antages, at den almindelige Hassel af og til ved Bestøvning kan have hjulpet til at frembringe Varieteter af Zellernødder, saa ere dog de fleste af de dyrkede Sorter fremkomne af storfrugtede Moderplanter eller ved Krydsning af de forskjellige storfrugtede Sorter med hinanden, hvis det ikke ligefrem er sket ved Udsæd af de talrige Sorter af sydlandske Nødder, som dyrkes i Landene ved Middelhavet og som ogsaa i tidligere Tid, om ikke i store Kvantiteter, dog fandt Vej over Alperne til Tyskland.

I. **Lambertsnødden** er den mest bekjendte af alle de her i Norden dyrkede Sorter. Navnet anses almindelig for at være en Forvanskning af Langbart (Langskæget), men udledes ogsaa af Longobardus, saa meget mere, som nogle antage, at Nødden stammer fra Lombardiet, medens atter andre nævne Afrika som dens Hjem. Der lader sig vistnok intet med Sikkerhed sige om dens Fremkomst eller dens Hjemsted, kun saameget synes at staa fast, at den fra Italien allerede for Aarhundreder siden er bleven udbredt over Europa. Lambertshasselen er mere langsomt voxende og bliver ikke saa stor som den

almindelige vildtvoxende Hassel eller som de fleste af de dyrkede Sorter, den er haardfør imod vor Vinterkulde, men gjør større Fordringer med Hensyn til Voxested og Jordbund, og den lader sig vanskelig optrække til smukke Stammer. Bladene af de egentlige Lambertsnødder have ved Løvspring et mere eller mindre brunligt Udseende. Det vigtigste Kjendemærke er Hasen, der er meget lang, rørdannet, og indsnævrer sig over Nødden.

Der findes imellem de øvrige Nøddesorter og Lambertsnødden kun faa Overgangsformer, der staaer denne nær.

II. **Zellernødden.** Navnet har efter Karl Koch sit Udspring fra Klosteret Zell ved Mainfloden, tæt ved Würzburg, hvortil Munke skal have medbragt Nødder fra Italien og saaet dem der, hvilket dog synes at have været Lambertnødder. Fra Zell blev den senere udbredt og skal først længe efter være givet Navnet Zellernød af en Læge ved Navn Camerarius i Nürnberg, der levede i den sidste Halvdel af det 16de Aarhundrede. Der findes ikke nogen Afbildning eller Beskrivelse af den Nød eller de Nødder, som den Gang blev givet Navnet Zellernød, og senere blev Navnet givet ikke alene til hvad der blev tiltrukken i Tyskland af gode Nødder, men ogsaa til de nye og ældre Sorter, som bleve indførte fra Udlandet, ja af og til blev Lambertsnødden endogsaa kaldet Zellernød. Nu hersker der følgelig i Tyskland en babylonisk Forvirring med Hensyn til Benævnelsen Zellernød, og saadanne vildledende Benævnelser paa fremkomne nye Sorter som »Die volle italienische Zellernuss« bidrager heller ikke til at tilvejebringe Orden. Heraf fremgaaer det, at det ikke er en bestemt Sort Nød eller bestemte Nødder, der kaldes Zellernødder, men at Zellernødder i Folkesproget i Tyskland snarest synes at indbefatte alle Hasselnødder, der dyrkes for Nøddernes Skyld.

Jeg har i Aarenes Løb prøvet et stort Antal af de saakaldte Zellernødder og derimellem fundet mange særdeles gode Sorter, men tillige en stor Uoverensstemmelse i Benævnelsen af Sorterne fra de forskjellige Steder i Tyskland, hvorfra jeg har faaet dem. Med Hensyn til Væxten, da have Størstedelen af de Sorter, som jeg har dyrket under Navn af Zellernødder, en meget kraftig Væxt, ere haardføre og lader sig let optrække til Højstammer; af saadanne kan nævnes: almindelig Zellernød, halleske Kæmpenød, Ludolph's, Gustav's og Kirkeisen's Zellernød. Lang tidlig Zellernød er ogsaa af meget kraftig Væxt og meget haardfør, men den forgrener sig mere og giver ikke ofte smukke Stammer. Paa god Jord behøve disse kraftigtvoxende

Hasseler betydelig Plads, og hvis man vil optrække høje Stammer til Forædling, da gjør man vel i at foretrække dem til at gjøre Udsæd af fremfor den almindelige Hassel. Betragter man i Januar eller Februar de bladløse Zellerhasseler, vil man finde, at Knopskjællene paa Bladknopperne som hos den almindellge Hassel ere mere eller mindre røde, og at Hanraklerne have et større eller mindre violet Farve-Anstrøg paa Solsiden før Blomstringen, hvilket ikke er Tilfældet med de til andre Hovedsorter henhørende. At en Del Zellernødde-Sorter i Væxt har noget tilfælles med den vilde Hassel, er ubestrideligt, men at saadanne Sorter som lang Landsberger og tidlig lang Zellernød skulde være frembragte af den vilde Hassel, alene ved god Kultur, vil jeg meget betvivle.

Hvad jeg har faaet tilsendt fra Italien under Navn af secilianske Nødder, ligner en ganske almindelig Zellernød i Størrelse, Form og Udseende, den er oval eller af omvendt Ægform, 25 mm. lang, 20 mm. bred og 17 mm. tyk, Skallen er næsten tynd, Kjærnen fuld og af meget sød og behagelig Smag, hvilken sidste Egenskab i Forbindelse med den hvidgraa dunede Spidsende, alene tyder hen paa det behagelige Klima, hvorfra den er kommen.

III. **Lambert Filbert** eller **Kentish Cob-Nut.**

Med Hensyn til denne Sorts Fremkomst meddeler Hogg i sin Fruit Manual, at Mr. Aylmer Bourke Lambert omtrent i Aaret 1812 skal have henledt det kgl. engelske Haveselskabs Opmærksomhed paa den uden at det vides, om Mr. Lambert har tiltrukken den eller blot fremdraget den. Navnet Lambert har her altsaa en ganske anden Oprindelse end Lamberts, der som tidligere omtalt udledes af Langbart (Langskjæget) eller Lombardisk.

Jeg har for ca. 30 Aar siden faaet denne fra Flottbecker Planteskole ved Hamborg under Navn af Cob nut, og har senere mange Gange modtaget den fra forskjellige Steder i Udlandet under meget forskjellige Navne; først i de sidste Aar synes den at være bleven almindelig bekjendt, men Navnet »Lambert Filbert» er endnu ikke trængt igjennem.

Det er en særlig udpræget Sort, der kun med Hensyn til den rørdannede Has har noget tilfælles med Lambertsnødden; hos Lambertsnødden indsnævnes Hasen over Nødden, hvilket ikke er Tilfældet med den her omhandlede Sort, der tillige har en betydelig større Nød. Busken er i Væxt meget forskjellig fra Lambertshasselen; den har i Ungdommen en smuk opret Væxt, saa den med Lethed lader sig optrække med lige Stammer til smukke Træer.

En Del af de bedste af de nyere Sorter, der i de sidste Decennier ere tiltrukne af Frø i England, stamme utvivlsomt fra denne, hvoraf kan nævnes Eugènie, Daviana, Duke of Edinburgh, Bergeri, Webb's Garibaldi; ogsaa ældre Sorter som Bond Nut synes at være fremkommen af den. Seer man hen til det gode Resultat, som ved disse Sorters Fremkomst er opnaaet, ligger det nær at antage, at flere ligesaa gode Sorter kan ventes af den.

IV. **Spansk Nød, rund spansk Nød, Atlas, Corylus algeriensis.**

Det er denne Nød. som gaaer i Handelen under Navn af rund spansk Nød, og som man ogsaa her kjøber hos Colonialhandlerne under Navn af spansk Nød; hvorfra den oprindelig stammer, er ubekjendt, den har i Aarhundreder været dyrket i Sydeuropa, i Landene ved Middelhavet, og den dyrkes der endnu, især i det sydlige Spanien og det sydlige Frankrig, hvorfra den udføres i store Masser til det mellemste og det nordlige Europa og til Amerika. Fra Sydeuropa har den sikkert i sin Tid fundet Vej til Nordafrika og er derfra af den bekjendte engelske Gartner »Rivers« bleven indført til England. Den er omtalt og afbildet under Navn af Atlas Nut i Gardener's Chronicle for 1872, Side 1488; den er beskreven i Hogg's Fruit Manual fra 1884, ligeledes under Navn af Atlas, Corylus algeriensis, ogsaa er den afbildet (dog uden Has) og beskreven i Palandt's Der Haselstrauch, 1881, under Navn af Die römische Nuss. Jeg har tidligere ofte modtaget den fra udenlandske Planteskoler under mange forskjellige Navne, kun ikke under nogen af ovenstaaende.

Den almindelige Hassel

dyrkes vel ikke for Produktion af Nødder, men da den har flersidig Anvendelse ogsaa for Hasselnøddeproducenten, saa maa den omtales lidt udførligere end det er skeet under Arter.

Den vilde Hassel er en Busk eller lavt Træ, sjælden højere end 15 til 20 Fod, 5 à 6 Meter. Den findes her i Landet almindelig i vore Skove, baade som vild og dyrket, langs Skovrandene og som Underskov imellem Ege, og var her i Fyen ofte anvendt paa de gamle Grøftevolde, ogsaa begynder man igjen at anvende den til Læplantning om mindre

Haver, hvortil den særlig egner sig, da den er haardfør og løvrig, dog turde dens Anvendelse til Hegn være mindre heldig paa Grund af den Ufred det medfører at have frugtbærende Buske i sine Havehegn.

Hasselen groer overalt, hvor Jorden ikke er i høj Grad mager, sandet og tør; at den trivedes saa godt paa de gamle Grøftevolde, som tidligere vare saa almindelige her i Landet, beviser, at den er haardfør og ikke meget ømtaalig imod Blæst og Tørke. Paa muldet, lidt fugtig Jord, let beskygget og dækket for de værste Vinde, opnaaer den sin frodigste og største Udvikling. I Skovdriften nedhugges Hasselen fuldstændig hver 6—12 Aar eller med længere Mellemrum, afpasset med Hensyn til den Anvendelse, man vil gjøre af dens Ved og Top. Paa Markhegn nedhugges den i Almindelighed en Gang i hver Rotation, 6 à 8 Aar.

Den Alder, som Hasselen opnaaer i Skovdriften, er vistnok meget forskjellig og staaer i Forhold til de Vilkaar, hvorunder den groer, og er maaske i mange Tilfælde kun 30 à 40 Aar; groer den derimod nnder gode Forhold og ikke bliver nedhugget, kan den opnaa en Alder af 80 Aar og derover.

Foruden at den vilde Hassel bruges til Grundstamme for ædle Nøddehasler, er den afholdt overalt, hvor man har Anvendelse for de Materialier, som den frembringer; den giver saaledes meget gode Skafter til forskjellige Redskaber, Baandkjæppe, Tækkekjæppe, Gjærdsel, Ærteris, Stokke til Brug i Planteskoler, hvor mere varigt Materiale ikke lader sig tilvejebringe til passende Priser. Veddets Brændeværdi er ikke fuldt saa stort som Bøgens.

Anvender man Hasselen som Læplantning og til Busketter, da følger det af sig selv, at den ikke maa nedhugges totalt som i Skovdrift; her sker Udnyttelsen af Hasselens Top ved af og til at borttage saadanne Grene, Stammer eller Kjæppe, som man har Brug for og som kan undværes uden væsenlig at forringe Plantningens Evne til at give Læ og Dækning, altsaa ved, hvad der i Gartnersproget kaldes Udtynding.

Formering af den almindelige Hassel.

Den eneste brugelige Formeringsmaade for den vilde eller den almindelige Hassel er ved Frøudsæd. Hasselnødder, som skulle bruges til Udsæd, bør ikke afplukkes, før de ere fuldkommen modne eller

bedre lade dem sidde paa Buskene, indtil de kan nedrystes og opsamles paa Jorden. Afplukker man Nødderne, bliver der altid nogen, som ikke let slipper Hasen strax; man lader dem derfor henstaa i 2 à 3 Uger i store Kurve paa et ikke for tørt Sted, hvorefter de befries for Haserne og enten udsaaes de strax eller opbevares for senere Udsæd ved at nedlægges i Kar med Sand eller Jord. Kan Udsæden skee i November Maaned, da bør man gjøre det, thi hvis Udsæden skeer paa denne Tid, da vil alle Nødderne spire og komme op første Foraar efter Udsæden, hvilket kun delvis vil blive Tilfældet, hvis Nødderne opbevares Vinteren over i Kar og udsaaes om Foraaret. Det er dog langtfra alle Steder, at Nødderne tør udsaaes om Efteraaret, thi hvor der er Mus — og hvor er man fri for dem — vil de snart finde Nødderne; de æde dem ikke paa Stedet, men fører dem bort til deres Boliger eller Opbevaringssteder, og de ere i den Grad begjærlige efter dem, at de med deres gode Villie ikke lader en eneste tilbage i Bedene; faa Dage efter at Udsæden er skeet, vil de allerede begynde at bortslæbe Nødderne, og de ville vedblive dermed, saalænge Frosten ikke lægger dem Hindringer i Vejen, og efter en Frost vil de, naar Jorden er optøet, begynde igjen og fortsætte dermed, saalænge der endnu findes Nødder i Saaebedene. At bortfange Musene i Fælder lykkes ikke; derimod er det lykkedes en enkelt Gang at dræbe dem ved Gift. Jeg har ogsaa forsøgt at belægge Bedene meget tæt med skarpe Torneris og med smaathuggede Torneris, men næsten uden Virkning, hvorimod en stærk Belægning med kraftige etaarige Skud af Hunderosen, der var fastholdt til Jorden med Kroge, synes at have gjort Musene Arbejdet besværligt. Et bedre Resultat har jeg opnaaet ved at forlægge Frøbedene til i Nærheden af stærkt befærdede Veje eller Gader, og især paa Steder, hvor Huskattene færdes mest.

Til Udsæd af Nødderne er enhver muldet Have- eller Markjord tjenlig, den graves paa sædvanlig Maade 10 à 12″, 26 à 32 Cm. dybt. Man kan afsætte 4 Fods (Meter 1,25) brede Bede, i hver oprilles 6 Riller eller Fuger saa dybe, at Nødderne kan blive bedækket med 1 à $1\frac{1}{2}$″ ($2\frac{1}{2}$ à 4 Cm.) Jord. Nødder af god Spiredygtighed kan lægges med en Afstand af 4 à 6″ (10 à 16 Cm.) Afstand, er Sæden mindre god, da saaer man tættere. I Midten af Maj vil de unge Hasselplanter begynde at komme op. Opkomsten vil ikke skee paa engang, men ofte vare 6 à 7 Uger. I Sommerens Løb er der intet andet at foretage med dem end at holde Bedene rene for Ukrudt, og hvis man vil forcere Planternes Væxt, da i tørt Vejr at vande Bedene rigelig en Gang om Ugen.

I November Maaned opgraves Hasselplanterne af Frøbedene, Pælerødderne indstudset til 6 à 8″ (15 à 20 Cm.) Længde, de indslaaes i Bede, hvor de blive liggende Vinteren over, for næste Foraar, saasnart

Jorden er bekvem, at udskoles eller udplantes i Rækker med 12" (30 à 32 Cm.) Mellemrum. 2 Aar efter ere de tjenlige til at henplante paa deres Bestemmelsessted.

Formering og Opelskning af ædle Hasseler.

Den naturligste og letteste Maade at formere Hasselen paa, er ved Frøudsæd, saaledes som er angivet for den vilde Hassel, og denne Formeringsmaade er mulig ogsaa anvendelig for de som Arter foran omtalte Hasseler; men ganske anderledes stiller Sagen sig, naar der er Tale om Formering af de ædle Hasseler, de Sorter nemlig, der dyrkes for Nøddernes Skyld, disse ere alle Former eller Varieteter, som ikke lade sig forplante sortægte ved Frøudsæd. Som bekjendt er der hos alle Kulturplanter en stor Tilbøjelighed til at degenerere eller gaae tilbage til den vilde Plante, hvorfra den oprindelig nedstammer, og denne Tilbøjelighed er hos vore ædle Nøddesorter meget stor, saa stor, at det yderst sjældent lykkes ved Udsæd af ædle Nødder imellem et Hundrede af Frøplanter at faae nogle faa Planter, der fuldt ud have de samme gode Egenskaber som de Moderbuske, af hvilke Nødderne til Udsæd ere tagne. Derfor maa vi her see os om efter saadanne Formeringsmaader, som gjengiver Varieteten eller Sorten ægte, og saadanne haves i:

a. Aflægning.
b. Forædling ved Afsugning, Podning og Okulation.

a. **Aflægning** er den simpleste og bedste Maade at formere Nøddebuskene paa. Den bestaaer i at der af yngre eller ældre Buske nedbøjes og nedlægges Grene i Jorden og fastholdes der ved Hjælp af Kroge; yngre Grene, som bruges til Nedlægning, behøve i Reglen ingen Tilskjæring, benyttes derimod ældre Grene til Nedlægning, bør det ikke forsømmes paa hver mindre Kvist, som er tyk nok dertil, at anbringe det almindelige Tungesnit, som bruges ved Aflægning. Aflæggerne bedækkes med 2 à 3" (6 à 8 Cm.) Jord, dog saaledes, at alle Grenspidser rage op over Jorden, hvad enten de sidde paa den øverste eller den nederste Side af den nedlagte Gren. I Almindelighed er det nødvendigt, at de nedlagte Hasselgrene forblive liggende i 2 Aar, eller 2 Somre i Jorden, før de have dannet tilstrækkelig kraftige Rødder til at de kan tages fra

Moderplanten. Alle Sorter ere ikke lige villige til at danne Rødder, saaledes er den almindelige Lambertsnød en af de mest modvillige Sorter, hvorimod de hurtigvoxende Zellernødder under gode Forhold ofte paa et Aar have dannet tilstrækkelige Rødder til at de kunne fratages Moderplanten.

Efter at Aflæggerne ere tagne fra Moderplanten og beskaarne saaledes, at alle Dele af de nedlagte Grene, der kunne undværes, ere borttagne, sorteres de i 2 Kvaliteter, kraftige Planter og svage Planter. De kraftige Planter udskoles strax paa et godt tilrettegjort Jordstykke i god muldet, helst lidt fugtig Jord i Rækker med 18 Tommers (c. 47 Cm.) Afstand og med en Afstand af 9" (c. 24 Cm.) imellem Planterne i Rækkerne. De svage Planter udplantes derimod betydelig tættere paa almindelige Bede, hvor Jorden imellem dem bedækkes med gammel Gjødning og holdes fugtig ved Vanding i tørt Vejr, indtil Planterne komme i kraftig Væxt, hvorefter de, naar de ikke skal benyttes til strax at udplante paa Blivestedet, kan optages og udplantes paa samme Maade som de kraftige Aflæggere.

Naar de kraftige Aflæggere have henstaaet i tvende Aar i Rækker, ere de tjenlige til at udplante som Buske paa deres fremtidige Voxested; ønsker man derimod at optrække dem med højere eller lavere Stamme, forblive de staaende endnu i nogle Aar, indtil de have givet saa kraftige Skud fra Rodhalsen eller tæt ved Jorden, at deraf kan dannes en Stamme af den ønskede Højde. Stammer af 3 à 5 Fod (M. 0,95 à 1,57) er den Højde, hvori man her hidtil mest har plantet Nøddetræer, og kun til Alleeplantning anvendes de af 2 Meters Højde og derover. Det er imidlertid et aabent Spørgsmaal, om vi navnlig til Plantning i det store bør plante Nøddetræer med Stammer af 3 à 5 Fods Højde eller Stammehøjden skal indskrænkes til 1 à 2 Fod (32 à 63 Cm.), hvis det ikke bør foretrækkes ganske at holde sig til Buskformen, hvad der i mange Tilfælde vil være at foretrække. Vil man optrække Stammer af f. Ex. 4 Fods Højde, og de Planter eller unge Buske, der dertil skulle benyttes, have et 1-aarigt eller 2-aarigt Skud fra Rodstokken af c. 5 Fods Højde, da nedskjæres Skuddet ikke strax til 4 Fod, men man søger først ved lidt efter lidt at bortskjære den øvrige Del af Busken at overføre hele dennes Kraft til det Skud, som skal danne Stammen, og først naar dette har tilstrækkelig Tykkelse, nedskjæres det til den Højde, som Stammen skal have. De Sideskud, som fremkomme paa Stammen, borttages lidt efter lidt; ligeledes turde dette Tidspunkt være heldigt til at rette Stammen ved Hjælp af en Stok, hvis den ikke er tilstrækkeligt lige. Af de ved Skuddets eller den unge Stammes Nedskjæring til 4 Fod fremkomne Skud beholdes fem, hvoraf Hovedgrenene dannes. Ønskes Nøddetræerne kun tiltrukken med Stammer af 1 à 2 Fods (31 à 63 Cm.) Højde, da ere

saadanne lave Stammer følgelig langt hurtigere at tiltrække end de højere Stammer, og undertiden have Aflæggerne denne Højde, naar de tages fra Moderplanten, saa at der paa 3 Aar kan tiltrækkes smukke lavstammede unge Nøddetræer til Udplantning. Denne er den solideste og bedste Maade at optrække stammede Hasselnøddetræer paa, thi der undgaaes her Forædling og alle de Ulemper, der følger dermed, som ved Hasselnødden ikke er ringe. Den eneste Indvending, der med Rette kan gjøres imod denne Maade at tilvejebringe Nøddetræer paa, er den, at der medgaaer lang Tid, 5 eller 6 Aar, for at optrække et højstammet Træ, og at det hurtigere lader sig gjøre ved at forædle i Stammehøjde paa vilde Hasselstammer, hvilket ganske vist er Tilfældet, naar de nødvendige vilde Stammer og passende ædle Moderbuske ere forhaanden.

b. **Forædling.** Afsugning er Podning, hvor Podekvisten forbliver siddende fast ved Moderplanten, indtil Sammengroningen med den vilde Stamme er skeet, den er den bedste Maade at forædle Hasselen paa, da den giver det sikreste Resultat. Det er især stammede Hasseler eller Hasselnøddetræer, der tiltrækkes ved Afsugning. Naar ædle Nøddebuske af 5 til 10 Fods (Meter 1,63 à 3,25) Højde, der ere i kraftig Væxt, haves, ere de godt anvendelige som Moderbuske til Afsugning af højstammede Nødder af 1 à 2 Meters Stammehøjde eller derover. Det er nødvendigt, naar de vilde Stammer plantes omkring den ædle Busk, at dette skeer med saa stor Omsigt, at den enkelte vilde Stamme placeres netop saaledes, at en passende Gren af den ædle Busk villig falder sammen med den eller kommer til at ligge paa den vilde Stamme, netop paa det Sted af denne, hvor Forædlingsstedet skal være, og hvis man er heldig med at faae Stammen anbragt, saa er der ingen Vanskelighed ved at foretage Forædlingssnittet, thi dette bestaaer blot i en Sammenbladning af den vilde Stamme med den ædle Gren eller Kvist, efter at Stammen forinden er afskaaret tæt over det Sted, hvor Forædlingsstedet skal være. Efter at Sammenpodningen eller Sammenbladningen er skeet og omhyggelig forbunden, maa Stammen forsynes med en Stok eller Stage, der rager mindst 12 à 15" (30 à 40 Cm.) op over Forædlingsstedet, hvortil Stamme og den ædle Kvist med Varsomhed bindes, og i den første Sommer efter Forædlingen holdes tilbunden. Sammenvoxningen skeer i Løbet af Sommeren, saaledes at Forbindelsen med Moderbusken i Reglen kan afskjæres i Eftersommeren eller om Efteraaret. Ere de forædlede Stammer meget kraftige, kan de allerede i Efteraaret opgraves og udplantes i Planteskolen eller paa deres Bestemmelsessted. Hvis de derimod ikke ere kraftige, er det bedst at lade dem staa paa deres Plads ved den ædle Busk endnu et Aar. At tiltrække højstammede Nøddetræer paa denne

Maade frembyder ingen Vanskelighed, naar passende ædle Buske, tilstrækkelig tykke unge vilde Stammer, samt øvede Folk til at udføre Arbejdet er til Raadighed. Det er ikke noget lille Tal af vilde Stammer, der kan anbringes om en ædel Busk, naar denne er stor og kraftig, kan endogsaa 40 à 50 Stk. faae Plads.

Forædling af Hasselnødden ved almindelig Podning har meget lidt Anvendelse og bruges kun, naar der haves nye Sorter, som hurtigere skal formeres, end det kan ske ved Aflægning. Der plantes da om Efteraaret 2-aarige Frøplanter af Hasseler i Potter og indbringes i Januar eller i Februar i Formeringshuset, naar de have staaet her en halv Snes Dage kopuleres eller podes de og indstilles i Varmebedet i Formeringshuset, hvor de sædvanlig forbliver i 3 à 4 Uger, hvorefter de lidt efter lidt vænnes til Luften, og naar de i Maj ere tilstrækkelig afhærdede til at kunne taale den fri Luft, udflyttes de og udplantes i Haven.

Ved Okulation paa det sovende Øje i August Maaned er det ogsaa muligt at formere Hasselnødden, men det er et saa lille Antal Øjne, der slaaer an, at denne Forædlingsmaade næsten aldrig anvendes i Planteskolerne.

Tiltrækning af Hasselnøddetræer ved Forædling har den Fordel, at man af de ædle Sorter, der ere saa svagtvoxende, at der ikke deraf let kan tiltrækkes saa høje rodægte Stammer, som ønskes, uden Vanskelighed kan forskaffe sig dem ved Forædling paa vilde Stammer. Af de 2de hvidkjærnede egentlige Lambertsnødder er det saaledes forbunden med nogen Vanskelighed at tiltrække middelhøje rodægte Stammer og af den rødkjærnede Lambertsnød og af Blodnødden er det næsten umuligt, og her kommer Forædlingen paa vilde Stammer derfor tilpas, og er en Nødvendighed, naar man vil dyrke disse Sorter højstammet. Paa den anden Side har forædlede Nøddetræer undertiden den Ubehagelighed, at de ere slemme til at give Rodskud, værre end de rodægte Nøddetræer, og denne Tilbøjelighed er størst hos de vilde Stammer, der ere forædlede med svagtvoxende ædle Sorter.

Dyrkning af Hasselen for Nøddeproduktion.

Her i Landet har Dyrkningen hidtil indskrænket sig til nogle faa Buske eller Træer for Haveejerens eget Forbrug, og Buskene have i

Reglen været overladt til sig selv, kun faa Steder har de været fredet og plejet, og endnu mindre har de været gjødet, saa det er kun de færreste Haveejere, der kan danne sig noget Begreb om, hvilket Udbytte en vel holdt og vel plejet Nøddehave eller Nøddeplantning af passende Sorter kan give, naar den opnaaer den bæredygtige Alder. Der kan maaske indvendes, at de indførte spanske Nødder kan kjøbes saa billig, 45 à 50 Øre pr. Pd., at det ikke her i Landet lønner sig at dyrke Nødder til Salg, og at Publikum hellere end at betale en højere Pris for store friske Nødder, nøjes med de indførte eller med Skovnødder. Denne Indvending holder nu aldeles ikke Skik, thi det har i de senere Aar vist sig, at store smukke indenlandske Nødder, endogsaa i rige Nøddeaar, er en meget søgt Artikel, og har opnaaet, solgt i Haserne, 1 Kr. pr. Pd., og jeg har selv faaet denne Pris for saamange af min Avl af bedste Kvalitet, som jeg ønskede at sælge. De spanske Nødder, som her gaaer i Handelen, indeholde ofte kun smaa Kjærner i Forhold til Skallens Størrelse, der tydeligt vise, at disse ligesom de fleste af vore Skovnødder blive afplukkede før de ere fuldmodne, og 1 Pd. af saadanne have til Dessert langtfra saa stor Værdi som 1 Pd. hjemmeavlede friskplukkede store Nødder, der have deres fulde Velsmag. I September, Oktober og November Maaneder bør Nødder kun forhandles i Haserne; Publikum vænner sig hurtig til at kjøbe dem saaledes og sætter stor Pris paa at faae Nødderne i de smukke Haser, der ere en virkelig Pryd paa Bordet, ligesom disse bidrage til at konservere den behagelige friske Smag, som Nødderne have, naar de lige ere plukkede af Træerne. En væsenlig Fordel for Dyrkerne er det ogsaa at have med et Produkt at gjøre, der er saa let at opbevare og saa billig at forsende som Hasselnødden. I et Frugtkammer, hvor Luften har en passende Tørheds- eller Fugtighedsgrad for Opbevaring af Træfrugt, konserveres Nødderne godt i et Par Maaneder, først i Haserne og senere uden disse; skal de opbevares til Sommeren, kan de nedlægges i tørt Sand i store Stenkrukker eller andre Kar. Den Tid turde derfor vel ikke være fjern, da man vil forsøge herhjemme at dyrke ædle Nødder for Handel, og der er en meget god Udsigt til at det ikke alene vil lykkes, men at det endogsaa vil give en god Indtægt, naar der opofres et godt Jordstykke til Dyrkningen og gives Buskene den nødvendige Pleje.

En lermuldet kraftig Jord, der ikke lider af Fugtighed og ejheller er for tør og kan graves i 15 à 18″ (40 à 50 Cm.) Dybde, uden at Undergrunden følger med op, vil være heldigst at vælge til Anlæg af Nøddeplantninger. Meget heldigt var det, om et saadant Jordstykke havde Læ imod de skadelige Vinde, og hvis dette ikke er Tilfældet, bør saadan Læ tilvejebringes før eller samtidig med at Nøddehaven anlægges. Efterat Pladsen er indhegnet med en Tjørnehæk, plantes 3 Alen (c. 2 Meter)

indenfor denne i 3 Alens Afstand fra hinanden et Par tætte Rækker vilde Hasselbuske, Naur eller andre hurtigvoxende store Buske, ogsaa nogle tætte Rækker med Frønødde-Buske, saaet af de mest kraftigvoxende Zellernødde-Buske, vil her være paa sin Plads; hvorimod større Træer, som sender sine Rødder langt ind i Nøddehaven og udsuger Jorden, helst bør undgaaes.

Den dybe Gravning bør helst ske om Efteraaret. Foraaret derpaa, efter at Jorden er fuldkommen bekvem til at bearbejde, gjødes og graves Jorden paa sædvanlig Maade og kan i denne Sommer dyrkes med Kartofler, Ærter eller andre Kjøkkenvæxter, som tidlig kan fjernes. I Oktober Maaned kan Jordssykket da beplantes med Hasseler, enten buskede eller stammede. Den Afstand, hvori der skal plantes, afhænger mere af de Sorter, man vil plante, end af om der plantes i Buskform eller i Stammeform, dog lader det sig gjøre ved passende Beskjæring at holde sine Nøddetræer paa en mindre Plads, end de vil behøve, naar de faaer Lov til at udvikle dem til deres naturlige Størrelse. Lambertshasselen bliver saaledss mindre end de fleste andre Sorter og behøver kun 7 à 8′ (c. 2½ Meters) Afstand; for Lambert Filbert vil 10′ (M. 3,25) være passende, hvorimod de stærktvoxende Zellernødder vil kunne bruge 12′ (c. 4 Meter) Afstand. Det kan antages, at 10′ (M. 3,25) i Reglen vil blive den almindelige Afstand, hvori der bør plantes, naar hele Jordstykker tilplantes; der vil da paa en Tønde Land (56,000 □ Fod) blive Plads til 560 Buske, 100 □′ (c. 11 □ Meter) Plads for hver Busk. En fuldt udviklet, godt plejet Nøddebusk vil i gode Nøddeaar kunne give et Udbytte af 5 à 6 Pd.; regnes 5 Pd., bliver det 2800 Pd. pr. Td. Land; men da der ogsaa vil indtræffe Aar, hvor der intet faaes eller kun en meget lille Høst, saa kan Gjennemsnitsudbyttet det ene Aar med det andet kun ansættes til 2 Pd. pr. Busk, hvilket giver et Udbytte af en Tønde Land af 1120 Pd., og naar Prisen sættes til 1 Kr. pr. Pd., en Bruttoindtægt af 1120 Kr., men kun 729 Kr., hvis Prisen kun kan ansættes til 65 Øre pr. Pd. Prisen paa Nødder i England vil senere blive omtalt.

Hvor der anlægges ny Frugthave, som beplantes med halvstammede Frugttræer, og der tillige deri ønskes foretaget større Plantninger af ædle Hasseler, da turde det være at anbefale at give noget større Plads imellem Frugttrærækkerne og at plante en eller to Rækker Nødder imellem hver to Rækker Frugttræer. Derved opnaaes en passende Plads for Nøddebuskene uden at noget stort Areal derved optages. Den Skygge og Beskyttelse, som Nøddebuskene derved faae af Frugttræerne, maa absolut være heldig, især i Næddernes Blomstringstid, der ofte indtræffer i Februar og Marts, saasom det er muligt, at Skyggen i enkelte Aar kan forhale eller tilbageholde Blomstringstiden til et senere Tidspunkt, der turde være heldigere for Ansættelsen af Frugt. Saalænge Frugttrærækkerne ikke lukke

over Hasselerne, men ogsaa i Vegetationsperioden tillader Lys og Sol rigelig at trænge ned imellem Rækkerne til dem, vil denne Plantemaade eller Plads for Nøddebuske være tilstrækkelig.

Til Plantning i det større turde det være rigtigst at dyrke Hasselen i Buskform eller med lave Stammer af 1 a 2 Fods (33 à 65 Cm) Højde. Derimod vil det i Haver, hvor der er tilstrækkelig Læ og mangler Fred, være heldigst at plante halv- eller højstammede Hasseler, thi de see smukt ud, naar de staae fulde af Frugter, og give paa saadanne Steder et godt Udbytte. Ogsaa en større Plantning af enstammede Hasseler seer smukkere ud og byder den Fordel fremfor Buske, at man lettere kan komme til at behandle Jorden under dem. Ikke alene i de første Aar, men lige indtil Hasseler optager Pladsen, vil man godt kunne benytte Jorden imellem dem til Dyrkning af forskjellige Kjøkkenvæxter, som Jordbær, tidlige Kartofler, lave Ærter, Bønner, Kjørvel, Spinat og forskjellige Blomster, som Liliekonval, Martsvioler, Primula og lignende.

Naar Jordstykket er gjødet godt før Plantningen, behøves for Hasselernes Skyld ikke at gjødes de første 4 à 5 Aar, først efter at Frugtbarheden i det 7 à 9 Aar tiltager stærkt, begynder den regelmæssige Gjødning, først hver andet Aar, senere helst hvert Aar, enten med en god næringsholdig, godt forraadnet Kompost eller afvexlende med lidt gammel, helt udbrændt Staldgjødning, der helst paaføres i November eller December Maaneder; den kan nedstikkes i Overfladen af Jorden med en Greb, hvorimod en dybere Omgravning af Jorden under Hasselerne gjør disses Rødder, der ofte ligge nær Overfladen, for megen Skade, og derfor helst bør undgaaes.

Om Frøplanter af ædle Hasseler og Tiltrækning af nye Sorter.

Der er ovenfor sagt, at vore dyrkede Nøddesorter ikke kan formeres sortægte ved Frøudsæd, da Sorterne har en Tilbøjelighed til at gaae tilbage til den almindelige Skovnød. Betragtes nu Resultatet af en Udsæd af ædle Nødder men Hensyn til Kvaliteten af det Produkt, som de give, naar Planterne efter Forløbet af 7 à 9 Aar begynde at bære, da vil det i de fleste Tilfælde findes, at den overvejende Del Frønøddebuske kun giver almindelige

Skovnødder, en mindre Del dog Nødder, der ere større end Skovnødder eller holde Middelstørrelsen imellem Skovnødder og de dyrkede Sorter og kun undertiden tillige enkelte Buske, der fuldt ud give Nødder, der have samme Størrelse som Udsæden. Frønøddebuske kan altsaa ikke træde istedetfor ædle Nøddebuske, men de kunne anvendes til Bosquetter og til Læplantning om Nøddehaven istedetfor Skovnøddebuske. Vil man tiltrække nye Sorter, der fortjener Dyrkning til Nøddeproduktion, maa der ikke alene vælges store og smukke Nødder til Udsæd, men de maa plukkes af saadanne ædle Nøddebuske, der staar saa langt fjernet fra vilde Nøddebuske, at de ikke ere blevne befrugtede af disse. Hasselnødderne blomstre i Februar, Marts eller April Maaneder, altsaa paa en Aarstid, hvor der kun i meget ringe Grad kan ventes, at Insekter vil være virksomme ved Befrugtningen af Hasselblomsterne eller føre Støvet med sig fra langvejsfra staaende Buske. Skeer Blomstringen i kolde Aar ikke før i April, naar enkelte Bier begynde at indfinde sig, saa vil de dog i de fleste Tilfælde kun i lille Grad føre Støvet fra Hanraklerne til Hunblomsterne, da de slet ikke besøge disse sidste, eftersom det kun er Støvet fra Raklerne, de samle. Dyrkes der f. Ex. 2 Nøddesorter (a og b) og den ene (a) ønskes befrugtet med den anden (b) for at avle Nødder til Udsæd, da lader dette sig med Lethed gjøre ved i Januar at borttage alle Hanraklerne af a, før de begynde at afgive Støv. Naar b staar for langt fjernet fra a eller Vinden er uheldig, da er det nødvendigt at være behjælpelig med Befrugtningen, som lettest skeer ved at afskjære en Del med modne Hanrakler rigelig forsynede Grene af b og fastbinde dem i Vindsiden paa a, hvorved Befrugtningen af Hunblomsterne let vil foregaa. Er det kun 2de mindre Hasselbuske, som ønskes gjensidig befrugtet med hinanden, skeer det let ved med en Pensel at føre det klæbrige Støv fra den ene Busks Hanrakler til den andens Hunblomster. Ved paa denne Maade at forskaffe sig Nødder til Udsæd kan der gjøres Regning paa et bedre Resultat af Udsæden, end hvis Befrugtningen var ganske overladt til Naturen.

Udsæden af ædle Nødder og Optrækning af Frøplanterne foregaaer paa samme Maade som er omtalt for den almindelige Hassel, kun bør Udsæden gjøres lidt tyndere, og der gives disse mere værdifulde Planter under Opvæxten lidt rigeligere Plads og bedre Pleje, end der bliver de Planter til Del, der skal benyttes til Skov- eller Læplantning. — Frøplanterne kunne som etaarige eller toaarige meget godt henplantes paa den Plads, hvor de skulle bære Frugt og der maa i de første 5 à 6 Aar gjøres alt, hvad der kan bidrage til at befordre deres Væxt og Udvikling; derimod vil det, hvis de i det 8de eller 9de Aar endnu ikke have vist Frugt, være rigtigst at rodstævne dem grundigt, naar de groe meget kraftigt.

Beskjæring og Tildannelse af udplantede Hasseler.

Før jeg nedenfor omtaler den kunstige Behandling af Hasselen, som Dyrkningen af denne Busk i det større tidligere eller senere vil føre med sig, skal jeg tillade mig at gjøre de Hasseldyrkere, som ikke have Lejlighed til at beskjære eller forme deres Hasseler, opmærksom paa, at en saadan omstændelig Behandling af Hasselen aldeles ikke er nødvendig for at faae et Udbytte af den, og at man nu som hidtil meget godt kan henplante sine Hasselbuske og lade dem passe sig selv, hvis der ikke gjøres Fordring paa at faae et større eller mere konstant Udbytte end tidligere. Dernæst at de Sorter, som dyrkes nu til Dags, ikke ere mere fordringsfulde end dem, som tidligere have været dyrkede, ja endel af dem, som nu dyrkes, ere endogsaa mere haardføre og villigere til at bære, det er kun, naar der ønskes et særlig godt Produkt og en oftere og sikrere Høst end man hidtil har havt, at det er nødvendigt at forme, beskjære og pleje sine Hasselbuske.

Hasselen er, hvad der i Botaniken kaldes enbo, den har forskjellige Han- og Hunblomster. Hanblomsterne eller Raklerne fremkommer allerede om Efteraaret, og de findes hyppigst paa den øverste Del af de korte eller middellange Sommerskud paa Buske i den bæredygtige Alder. Hunblomsterne fremkomme ligeledes paa de temperede og korte Sommerskud, de sidde i Bladknopperne, og de ere paa den Tid, Hanraklerne udstrøer sit Støv og Befrugtningen sandsynligvis foregaaer, ofte kun lidet synlige, idet de spidse Ar kun rager frem af Bladknopperne, og først lidt efter komme de karmoisinrøde Hunblomster helt tilsyne.

Blomstringen foregaar i milde Vintre i Februar og Marts, ja begynder undertiden i Januar; men hvis det er stadig Frostvejr i disse Maaneder, skeer Blomstringen først, saa snart mildere Vejr indtræder. Hvor høj en Kuldegrad Hasselblomsterne kan taale, er vanskelig at bestemme, her til Lands undgaaes det imidlertid aldrig, at de faae en Del, men det ligger nær at antage, naar Vinterkulden forhindrer Blomstringen i at finde Sted før i April Maaned, at de da ere mindre udsatte for at tage Skade, end naar Blomstringen foregaaer tidligere; dette var saaledes Tilfældet i 1886, der havde vi en rigtig god Nøddehøst efter Blomstring i April. Heraf tør der dog ikke sluttes, at det vil være rigtigt at plante ædle Hasseler paa nordlige Skraaninger, da Nattefrosten der ofte varer længere ved end paa sydlige og sydvestlige Skraaninger. Hertil kommer, at de fleste Hasselnøddesorter, ogsaa en Del af de vilde, behøve for at opnaae fuldkommen Modenhed en saa stor Mængde Sollys og Varme, som vore ofte korte Sommere kan yde. Dette er tillige en Opfordring til at give Hasselbusken eller Træet

en saadan Form, at Lys og Luft overalt kan faae Tilgang til Blade og Frugter, og til ikke at tiltrække den med for mange Hovedgrene, og. ikke tillade Hovedgrenene at have for tætsiddende mindre Grene.

Hasselbusken, ogsaa den stammede Hassel, kan passende gives Kurveform eller den Form, der sædvanlig gives Æbletræet, nemlig aaben i Midten af Kronen med 5 à 7 Lede- eller Hovedgrene, der saavidt muligt søges bevarede, og som efterhaanden som Buskenes Omkreds udvides tillades at give eller bringes til at give mindre Sidegrene.

Efter at de unge Hasselbuske have staaet 2 à 3 Aar i Planteskolen eller paa Skolebede og derfra ere udplantede paa deres Bestemmelsessted i Frugthaven eller Hasselhaven, faaer de Lov at staae i nogle Aar og gro fast, før man begynder at forme og beskjære dem. De 5 à 7 Hovedgrene, som ønskes, bør fremkomme saa nær hverandre som muligt, helst over Jordoverfladen, og dette kan opnaaes ved, efter at Buskene, som ovenfor tilraadet, have staaet i nogle Aar paa deres fremtidige Voxested, at nedskjære dem til 1 Fod (32 Cm.) over Jordoverfladen, og da af de fremkomne unge Skud at udvælge det ønskede Antal; men en saadan Nedskjæring hæmmer Hasselbusken meget i Væxten og bevirker, at den begyndende Frugtbæring standser, hvorfor det er at foretrække at undgaae den og søge ved at nedbinde de faa Grene at bevirke Fremkomsten af et passende Antal Skud paa passende Sted. Har den unge Hasselbusk paa dette Tidspunkt kun 2 à 3 Grene, da nedbindes disse til Pløkke (korte Pæle, forsynede med et Hul i den øverste Ende, og som efter at de ere slaaede i Jorden, rager 3 à 4″ op over den) i en næsten vandret Stilling, almindeligt tjæret Maattegarn (Tækkegarn) vil i de fleste Tilfælde gjøre Fyldest som Bindemateriale. Disse Pløkke kunne placeres saaledes, at Grenene kan gives hvilken som helst Stilling, dog bør de bøjes saa nær deres Udspring som muligt, og saaledes, at de ikke danne en opadvendende Bue. Grenene kunne gives en mere eller mindre horizontal Stilling, 10, 20 à 30^0 i Forhold til som den paagjældende Hassel er villig eller modvillig til at frembringe Skud, jo dybere man binder Grenene ned, jo hurtigere vil de fornødne Skud fremkomme. Naar man af de fremkomne unge Skud har udsøgt sig dem, der er Brug for, borttages Resten, og naar de udsøgte ere et Par Aar gamle, bringes de i en passende Stilling, svarende til den Form, som Busken skal have. De nedbøjede ældre Grene kunne, hvis de ikke ere nødvendige for Buskens fremtidige Form, senere bortskjæres, naar de yngre Grene have opnaaet den bæredygrige Alder.

Groer nogle af de yngre Grene for stærkt, søger man ved Knibning eller Indstudsning i Juli Maaned og ved i Væxtperioden at binde dem horizontalt at moderere Væxten og saaledes arbejde hen til, at Hovedgrenene blive

lige kraftige. En Indstudsning af Ledegrenenes Forlængelsesskud, som det skeer ved at forme Frugttræer, er i Reglen ikke nødvendigt, da Hasselen, naar Grenene ikke ligge for tæt, er villig til at fremkomme med Sideskud og Frugtskud. Giver en Ledegren et saa langt Sommerskud, at der, hvis det forblev ubeskaaret, fremkom nøgne Steder paa det, da kan det indstudses, men dog helst i Sommertiden, da Saften hos Hasselen ofte forlader de om Vinteren indstudsede Sommerskud; derimod kan der indstudses paa 2- og 3-aarigt Træ uden Skade.

Krondannelse af de højstammede Hasseler kan skee paa samme Maade som det skeer ved Buskene, kun er det her, hvor Kronen er længere fra Jorden, vanskeligere at forme den ved Nedbinding, hvorfor det bliver nødvendigt i større Grad at tage sin Tilflugt til Beskjæring. Optrækning af højstammede Hasseler er omtalt i foregaaende Kapitel. Have de unge Træer, der ere optrukne i Planteskolen, ikke det nødvendige Antal Sidegrene eller den unge Krone har en mangelfuld Form, og der ønskes en aldeles regelmæssig Krone, er det bedst, efterat det unge Træ har staaet et eller to Aar paa sit Bestemmelsessted, at nedskjære Kronen næsten til Stammen, hvorefter den vil give et større Antal nye Skud. Ere de Skud, som udsøges til at danne den ny Krone, ikke lige kraftige, knibes de stærkeste i Sommermaanederne gjentagne Gange, saalænge indtil de svagere tiltage saameget i Kraft, at de kunne udfylde deres Plads.

Naar Grenene bliver 3 à 4 Aar gamle, kan der anbringes et Tøndebaand i Kronen, hvortil Grenene bindes; ogsaa kan der paa de stærkeste Grene anvendes Tilbagesætningssnit for at holde Ligevægt imellem dem, og for saaledes at give Træet en passende aaben og rund Form.

Som ovenfor omtalt bærer Hasselen sine Frugter paa de korte og middellange Skud fra foregaaende Sommer, derfor maa Dyrkningen og Beskjæringen af Hasselen være rettet paa at tilvejebringe et rigeligt Antal af disse, og Hasselerne maa altsaa holdes saa kraftige, at Hovedgrenene have et passende Antal Sommerskud. Beskjæringen af Frugtskuddene bestaaer altsaa kun i at gjøre Udvalg af disse, borttage de overflødige og beholde et saa stort Antal af de bedste, som der haves Plads til, saaledes at hver enkelt kan udvikle sig uden at være trykket eller berøvet Lys og Luft af andre. De Sommerskud, der ikke ere vel modne, — ere ofte tynde i Forhold til deres Længde, have langt fra hinanden siddende mindre fyldige Bladknopper — borttages først; hvorimod de velmodne Skud, som have tætsiddende runde eller fyldige Bladknopper og rigelig Hanrakler, især maa bevares. Hasseler, som holdes i Snit, frembringe ofte paa de ældre og yngre Grene meget kraftige Skud, der, naar der ingen Brug haves for dem til Fornyelse af ældre Grene, maa borttages helst allerede i Juli Maaned, ligesom der ogsaa paa denne Tid kan finde en Udtynding Sted

af de nylig fremkomne, for tæt siddende unge Sommerskud. Alle Rodskud paa forædlede eller podede Hasseler borttages, saasnart ske kan, og det samme er Tilfældet med Rodskud fra rodægte Hasseler, hvis de ikke skal bruges til Udplantning, hvilket enkelte Steder er Skik, og i dette sidste Tilfælde fratages de ikke før efter Løvfaldet. Vinterbeskjæringen eller Hovedbeskjæringen af Hasselerne foretages iøvrigt bedst i December Maaned, og ved denne borttages alle overflødige Grene, Sommerskud, Vandskud og Rodskud, som ere forbigaaede ved Sommerbeskjæringen. Paa samme Tid renses Hasselerne for Mos og saadanne Insektæg, der mulig findes paa disse.

Naar Hovedgrenene paa Hasselen blive for gamle, maa de forynges, det vil sige de gamle Grene maa borttages og nye tilvejebringes i deres Sted; men hvis alle Grenene paa engang borttages, hengaaer der en lille Aarrække, hvor Træet eller Busken intet Udbytte giver, det vil derfor være heldigt at lade denne Foryngelse skee sukcessiv med nogle Grene paa hver Hasselplante af Gangen. Hasselen er ofte meget villig til at tilbyde Skud fra de ældre Grene i Nærheden af Stammen eller Rodstokken, og af saadanne kan udsøges passende Skud, der plejes i 2 à 3 Aar og gives en passende Retning eller Stilling, saaledes at de kunne indtage den gamle Grens eller de gamle Grenes Plads, naar disse bortskjæres.

Hasselnøddehøstens Fjender.

Nøddesnudebillen (Bilanius nucum) er, saavidt vides, det eneste Insekt, der i nogen betænkelig Grad gjør Nøddeavlen Skade. I Juli Maaned eller tidligere, medens Nøddeskallen endnu er blød, lægger den sine Æg i Nødden, og Larven (Nøddeormen), som deraf udvikler sig, lever i Nødden af Kjærnen; først efter at den fuldstændig har udviklet sig, gjennemborer den Skallen og falder til Jorden, hvor den næste Foraar forpupper sig og senere kommer frem som Bille. Den opholder sig paa Hasselens Blade i Parringstiden til Æglægningen i Frugterne har fundet Sted.

Medens Larven endnu er i Frugten, kunne de angrebne Nødder kjendes paa et lille sort Punkt, som er det Sted, hvor Billen har boret Hul for at lægge Ægget; paa dette Tidspunkt kan den ødelægges ved at afplukke alle de angrebne Nødder og brænde dem. Naar Larven i

September eller senere har boret Hul i Nøddeskallen, hvad enten Nødderne endnu sidder paa Busken eller ere faldne af, er det i Reglen for sildig at indsamle dem. En dybere Omstikning af Jorden under Buskene om Vinteren, alene for at ødelægge Larverne, medens de opholde sig der, kan muligt ødelægge en Del; men en saadan Gravning kan ikke skee uden at beskadige de af Hasselens Rødder, som ligge nær Overfladen af Jorden.

I Nøddernes Modningstid, især naar disse begynde at falde af Buskene, ere flere Arter af Mus i høj Grad besværlige, da de, især om Natten, bortbærer til deres Opbevaringssteder saamange af de nedfaldne Nødder, som de ere istand til, og det er altid de bedste, der paa denne Maade gaaer tabt.

Dyrkningen af Hasselnødder i Udlandet og Prisen paa Hasselnødder i England.

(Efter forskjellige Kilder.)

Hasselnødden har allerede i Aarhundreder været dyrket i Syditalien ved Avellino, hvortil den under Navn af Nux pontica indførtes af Romerne fra Lilleasien, og det turde vel være fra Avellino, at de Nødder, som nu gaaer i Handelen under Navn af sicilianske Nødder i store Masser blive udførte; de ere ikke større end en almindelig oval Zellernød, men de ere af god Kvalitet og af fortræffelig Smag. Prisen bliver her c. 1 Kr. 20 Øre pr. Pd.

I det sydlige Spanien og Frankrig har i Aarhundreder været dyrket og dyrkes fremdeles en Nød eller nærstaaende Varieteter deraf, som her er beskrevet under Navn af Atlas-Nød eller spansk Nød, og som i Urtekramhandelen sælges under sidstnævnte Navn. Den koster her kun 45 à 50 Øre pr. Pd., men Kjærnen fylder kun halvt Skallen, og den staaer i Smag meget tilbage for friske hjemmeavlede Nødder af de bedre Sorter.

Den Nød, som gaaer i Handelen under Navn af Piemonteser-Nød, maa vel være avlet i Piémont; den har, i den mørke Farve, meget tynde, ofte lidt aabne Skal, meget tilfælles med Trapezunt-Nødden, dens Form er noget variabel, og den har noget tilfælles baade med sidstnævnte og

med den rødkjærnede Lambertsnød; den kommer her paa henimod 1 Kr. 50 Øre pr. Pd.

Nøddedyrkningen i England har dog en Del større Interesse for os her i Norden end Dyrkningen i de i klimatisk Henseende saa begunstigede Lande ved Middelhavet. I England dyrkedes allerede i Begyndelsen af dette Aarhundrede betydelige Kvantiteter Hasselnødder i Kent i Omegnen af Maidstone. Efter Loudons Encyclopædie avledes der dengang paa særdeles god Jord og kun i enkelte særlig gunstige Aar indtil 30 Centner pr. Acre, medens 20 Centner ansaaes for en meget god Høst. Derimod ansloges Gjennemsnitsudbyttet kun til 5 Centner, hvilket maa søges i, at der i enkelte Aar toges en saa stærk Høst af Træerne, at de i de tre Aar af fem intet gav. De Sorter, der den Gang mest dyrkedes, var almindelig Hassel, rød- og hvidkjærnet Lamberts, byzantinsk, barceloner og spansk Nød. Nu til Dags dyrkes Hasselen i Kent mest som lavstammet Træ med Stammer af 1 til 2 Fods (31—63 Cm.) Højde, saaledes tiltrukken, at Kronen i Gjennemsnit har en Brede af 7 à 8 Fod ($2\frac{1}{3}$ à $2\frac{2}{3}$ Meter) og kun en Højde af 6 Fod (2 Meter) eller lidt derover, saaledes at de ligesom andre Dværg-Frugttræer let kunne gjennemsees, naar Beskjæring eller andre Arbejder skal foretages. Ofte dyrkes i Kent Nøddetræerne sammen med andre Frugttræer; for hver Række højstammede Frugttræer plantes 2 Rækker Hasseler eller ogsaa hver anden Række Frugttræer og hver anden Række Hasseler. De Sorter, som dyrkes, ere Kentish Cobnut (Lambert Filbert, Hogg), White Filbert, Red Filbert, Atlas, Merveille de Bollwiller, Cosford, Daviana, Princess Royal, Impress Eugénie, Garibaldi og andre af de nyere af Mr. Webb i Calcot-Garden tiltrukne Sorter.

Udbyttet angives i gode Aar at kunde naae 20 Ctnr. pr. Acre, c. 2600 Pd. pr. Td. Land, hvorimod Gjennemsnitsudbyttet det ene Aar med det andet angives til 7 à 8 Ctnr. pr. Acre, c. 1000 Pd. pr. Td. Land. Charles Whitehead opgiver i »Profitable Fruit-Farming«, at Prisen i slette Nøddeaar stiger til 1 sh. 6 d. à 2 sh. pr. lb, c. $1\frac{3}{4}$ à 2 Kroner pr. dansk Pund; men at den Gjennemsnitspris, som Nøddedyrkerne faaer det ene Aar med det andet, kun kan ansættes til 8 d. pr. lb., c. 65 Øre pr. dansk Pund. Herefter vil altsaa en Td. Land give Dyrkeren, naar kun 65 Øre beregnes pr. Pund, en Gjennemsnitsindtægt af 650 Kroner.

I Nationaltidendes Havetidende for 1ste Juni 1881 meddeler Hr. Docent Carl Hansen følgende Prisoptegnelser paa Hasselnødder i London:

»Vi have i sin Tid i Løbet af et Aarstid hyppig besøgt Convent Garden Market (Torvehallen for Havesager i London), og der blandt andet noteret os de Priser, der opnaaedes for de forskjellige Sorter Nødder, og som efter Aarstiden vexlede mellem $\frac{1}{2}$ Shilling til 2 Shilling

pr. Pund. Lavest i Pris vare umodne Nødder med Has, hvoraf der i London benyttes en Del til Borddekorationer.«

At Prisen paa Hasselnødder maa være meget foranderlig, er let forklarlig, eftersom Høsten i enkelte Aar kan give et meget stort Udbytte, og i andre Aar kun et meget lille. I Aaret 1886 havde vi en overordenlig rig Høst af Hasselnødder, alligevel holdt Prisen sig i Storhandelen i London i den længste Tid imellem 50 og 60 Kr pr. 100 Pd. I den mindre Handel ere Priserne følgelig højere og varierer meget efter Produktet og Sorternes Godhed.

Endskjøndt der altid er Afsætning paa Hasselnødder i England, saa udføres der dog aarlig derfra en Del til New York, hvortil vi altsaa ogsaa herfra vil kunne sende Nødder, naar Produktionen her i Landet engang kommer til at overstige Landets eget Forbrug, og det er en Vare, der kun koste lidet at indpakke og forsende.

Inddeling.

En Anbringelse eller Inddeling af alle de dyrkede Hasselnøddesorter under forannævnte Hovedsorter eller under andre fra Arterne afvigende Former lader sig ikke gjøre, da Sorterne i Aarhundreder ved gjensidig Befrugtning ere blandede saaledes med hinanden, at Slægtskab imellem den overvejende Del af dem ikke lader sig paavise, og det gaaer med Nødderne som med vore andre Frugtsorter og Kulturplanter, hvor Varieteter gjensidig og ofte have befrugtet hinanden, der ophører al paalidelig Paavisning af de Arter og Former, hvorfra de nedstamme. Heller ikke kan begrundes en Inddeling af Sorterne efter de Lande, hvorfra de stamme eller ere tiltrukne, da disse kun i faa Tilfælde vides. De karakteristiske Kjendetegn, der ved Beskrivelsen af den enkelte Sort bør tages Hensyn til, er især saadanne, som andre Sorter ikke have. Af den rødkjærnede Lambertsnød og Blodnødden har den førstes Kjærn en karmoisinrød eller mørkerød Hud og den andens en blegrød Hud, men flere saa udprægede Kjendetegn findes iøvrigt ikke hos Nøddesorterne. Alle andre Ejendommeligheder og Kjendetegn have et mindre eller større Antal Sorter tilfælles med hverandre, og af saadanne skal en Del af de vigtigste nævnes:

Hasens Længde og Form, om den er fliget, haaret eller dunet.
Nøddens Form og Størrelse.
Skallens Tykkelse og Farve.
Skjoldets Størrelse og Form.
Modningstiden.
Buskens Vækst.

Om Hasens Længde hos Nødder af samme Sort end kan variere lidt, saa er dog denne og Nøddens Form de mest konstante Kjendetegn og sikkert dem, der alene egne sig til at lægge til Grund for en Klasseficering af de dyrkede Nøddesorter.

Den engelske Pomolog Robert Hogg har i sin »Fruit Manual« for 1884 givet en Oversigt over de Hasselnødder, som han beskriver, der udmærker sig ved en høj Grad af Simpelhed, idet ydre Kjendetegn, Hasens og Nøddens Form næsten alene er lagt til Grund for Klasseficeringen, hvilken her gjengives:

Hogg's Synopsis of Nuts.

I. Filberts. — Hasen rørdannet, meget længere end Nødden. Nødden aflang.
II. Spanish. — Hasen saa lang som eller lidt længere end Nødden. Nødden oval.
III. Cobs. — Hasen saa lang som eller lidt længere end Nødden. Nødden rundagtig, kantet.
IV. Hazel-Nuts. — Hasen meget kortere end Nødden. Nødden lille, rundagtig, tykskallet.

Hogg indordner i disse fire Klasser alle Sorterne, og deraf falder paa I. 4 Sorter, paa II. 16 Sorter, paa III. 10 Sorter og paa IV. 2 Sorter. Uagtet det overvejende Antal Sorter falder paa II. og III., og kun 2 Sorter paa IV., nemlig Frizzled Hazel og Wild Hazel, saa er Inddelingen dog let anvendelig. Vanskeligere er det derimod for os at blive fortrolig med og at adoptere Benævnelserne for anden og tredie Klasse »Spanske Nødder og Cobs«; thi det der sædvanlig forstaaes under Navn af spanske Nødder og gaaer i Handelen under denne Benævnelse, er Atlas-Nødden, en rund Nød, eller meget nærstaaende Varieteter deraf, hvorimod Hogg's II. (2den Klasse) ere ovale Nøddesorter.

Cobs (Cob-Nut) er en uoversættelig engelsk Benævnelse paa Nødder af rundagtig eller tildels rundagtig Form, dog har Benævnelsen ogsaa været givet til Kentish Cob-nut (Lambert Filbert), der er en lang Nød. Begge Klasser II. og III. indbefatter omtrent, hvad der her i Norden og i Tyskland kaldes Zellernød.

Oversigt over de her i Bogen beskrevne Sorter.

1. Hasen rørdannet, meget længere end Nødden. Nødden lang eller langagtig.

Blodnød.	Lambert Filbert.
Hvid Filbert.	Rød Lamberts.
Hvid Lamberts.	

2. Hasen rørdannet, meget længere end Nødden. Nødden tyk, rundagtig eller kantet.

Trapezunt.

3. Hasen længere end Nødden. Nødden lang eller langagtig.

Almindelig Zeller.	Emperor.	Minnas store.
Baandnød.	Eugénie.	Nottingham.
Bergeri.	Garibaldi.	Princess Royal.
Büttners fuldkjærnede.	Gunsleber.	Rieckchen's.
Daviana.	Lang italiensk.	Rudolphi.

4. Hasen længere end Nødden. Nødden tyk, rundagtig eller kantet.

Aveline de Provence.	Lille tidlig.
Burchardt's.	Northhamptonshire.
Byzantinsk.	Stor stribet.
Kantet Barceloner.	

5. Hasen kortere end Nødden eller saa lang som denne. Nødden lang eller langagtig.

Cosford.	Kircheisen's.	Rund Cob.
Fichtmann's.	Lang Landsberger.	Steuers brede.
Gustav's.	Lang tidlig Zeller.	Walker's.
Ivess long Seedling.	Ludolph's.	Wally's store.

6. Hasen kortere end Nødden eller saa lang som denne. Nødden tyk, rundagtig eller kantet.

Atlas.	Enkeltbærende kegledannet.
Barr's spanske.	Gubener Barceloner.
Bollwiller.	Halleske Kjæmpe.
Dværgnød.	Stor rund Dresdener.

Almindelig Zellernød.

Gemeine weisse Zellernuss.

Nødden meget stor, indtil 30 mm.*) lang og 20 mm. bred og tyk, valseformet, stump tilspidset, imod Skjoldet ofte tykkere end bred.

Skallen moderat tyk, klar lysebrun og gulbrun, Spidsen grønlig, ikke fremtrædende riflet, dybere Furer sjældne.

Skjoldet stort, ophøjet, hvælvet, nærmer sig en Firkant i Form.

Kjærnen fylder ikke ganske Skallen, og den er af Form mere tilspidset, et tyndt Lag af Kjærnehusets brune Trævler følger med Kjærnen.

---

*) Nøddernes Maal er angivet i Millimeter (mm.) — 1 dansk Tomme = c. 26 mm.

Hasen dunet, sjældnere haaret, længere end Nødden, aaben i den ene Side, foroven smuk fliget og takket, ofte halv nedskaaren, i Modningstiden smuk lysegul.

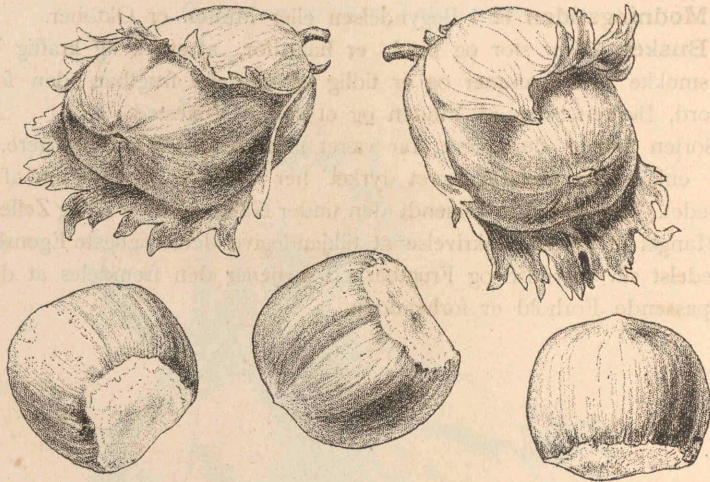
Modningstiden er i Begyndelsen eller Midten er Oktober.

Busken bliver stor og bred, er haardfør, af stærk og kraftig Væxt, giver smukke høje Stammer og er tidlig og særdeles frugtbar, den fordrer god Jord, Beskyttelse mod Vinden og et solrigt Voxested.

Sorten har i de senere Aar været mindre kjendt end tidligere, den har i enkelte Exemplarer været dyrket her siden i Begyndelsen af Aarhundredet. Jeg har ofte forsendt den under Navn af »Stor sildig Zellernød« for i Mangel af anden Beskrivelse at tilkjendegive dens vigtigste Egenskaber. Formedelst sin Størrelse og Frugtbarhed fortjener den fremdeles at dyrkes, hvor passende Forhold er forhaanden.

Atlas.

Corylus algeriensis. Rund spansk Nød. Romersk Nød.

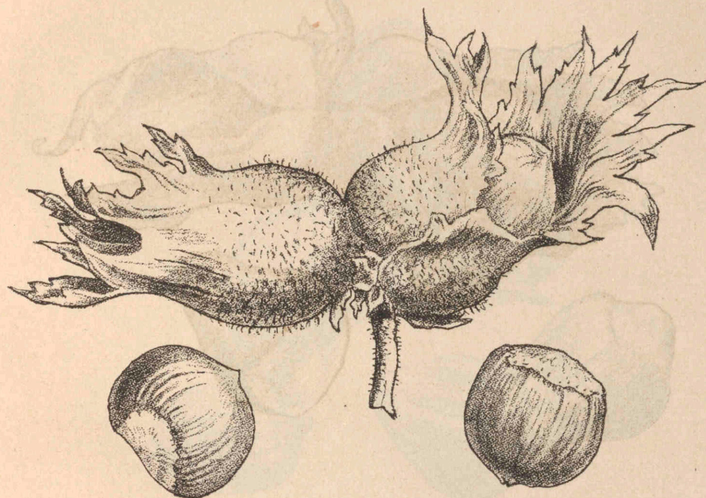
Nødden meget stor, er her i sin bedste Udvikling, saaledes som Tegningen viser den, 24 mm. høj, 26 mm. bred, 22 mm. tyk, rundagtig, undertiden lidt kantet, har især paa de bedste Exemplarer en dybere eller fladere Midterfuge fra Skjold til Spids, der ligesom deler Nødden i 2de Halvdele. **Skallen** er skjør, ikke tyk, ved begyndende Modning straahvid, som lagret af brun Farve, har lysere og mørkere brune Striber, er følelig riflet; Kanten ved Skjoldet har ofte en mørkebrun eller sortbrun Farve. **Skjoldet** er middelstort, sjældnere stort, fladt eller lidt nedsænket, paa mindre Nødder undertiden lidt hvælvet. **Kjærnen** udfylder ikke Skallen fuldstændig, er fri for de brune Trævler, lider ikke ved Opbevaring. **Hasen** fint dunet, saa lang som Nødden, undertiden lidt længere eller lidt kortere end denne, den bøjer ikke sammen over Nødden, men staaer mere lodret i Vejret, indtil den i Modningstiden bøjer sig udad, saa Størstedelen af Nøddenbliver synlig. **Modningstiden** har her i de forskjellige Aar varieret fra tredie Uge af September til Midten af Oktober.

Busken er haardfør, af kraftig, noget uregelmæssig Væxt, den forgrener sig i stumpe Vinkler og lader sig ikke let og kun paa kraftig Jord optrække til smukke Stammer, kan iøvrigt dyrkes baade i Stamme- og i Buskform og bliver i en lidt senere Alder meget frugtbar, bærer ofte parvis.

Se under Hovedsorter.

Aveline de Provence.

Des Anglais.

Nødden middelstor eller lille, 19 mm. høj, 20 mm. bred, 15 mm. tyk, fladrund, kort tilspidset.

Skallen snarest tyk, lysfarvet, graalig, af og til med fine gulige Punkter, riflet, Midterfuge sjældnere.

Skjoldet middelstort, lidt hvælvet, hvidgraat.

Kjærnen udfylder Skallen, har en tynd Hud, Kjærnehusets brune Trævler følger ikke med den, men sidder fast i Skallen, den synes godt at taale Opbevaring.

Hasen haaret, længere end Nødden, slutter til den, bøjer først sammen over den, men spreder sig imod Modningstiden igjen foroven, i den øverste Ende er den fliget og skarptakket, men ikke dybt nedskaaren.

Modningstiden er variabel, i enkelte Aar har den været meget tidlig moden, i de sidste Aar dog ikke før Midten eller Slutningen af September.

Busken er haardfør, meget frugtbar, af moderat kraftig Væxt, kan optrækkes til smukke lave og middelhøje Stammer og egner sig til at dyrke baade i Buskform og Stammeform.

En meget villigbærende Nød, der fortjener ret ofte at plantes.

Baandnød.

Bond Nut.

Nødden stor, 29 mm. lang, 22 mm. bred, 19 mm. tyk, langagtig ægformet, over Midten imod Spidsen mere eller mindre indsnævret, som Tegningen udviser, tykkest nogle Millimeter fra Skjoldet og tilrundet imod dette.

Skallen skjør og tynd, dunet, gullig lysebrun, Spidsenden graa, Riflerne især fremtrædende imod Spidsenden.

Skjoldet ophøjet rundt, ikke ofte af uregelmæssig Form.

Kjærnen udfylder tildels Skallen og har samme Form som denne, den er af behagelig sød Smag, men den svinder ind ved lang Opbevaring.

Hasen dunet, smuk, i Modningstiden lysegul, $\frac{1}{3}$ længere end Nødden, lidt fliget, men ikke meget takket, ofte aaben i den ene Side, saaledes at lidt af Nødden kan sees; i Modningstiden aabner den sig saaledes som Billedet udviser.

Modningstiden er i Slutningen af September, i Begyndelsen eller henimod Midten af Oktober.

Busken er af moderat kraftig Væxt og opnaaer en god Størrelse, den egner sig bedst for Buskform og for lave og middelhøje Stammer; paa god Jord og paa et solrigt Voxested er den overordenlig frugtbar og bærer endogsaa rigt i en tidlig Alder.

Denne fortræffelige Nød bærer tydelig Spor af at stamme fra (Kentish Cob-Nut) Lambert Filbert. Formedelst dens store Frugtbarhed, smukke Udseende og betydelige Størrelse bør den, i gode Lokaliteter, anbefales til flittig Plantning til Forbrug eller Forhandling i frisk Tilstand.

Barr's spanske.

Barr's spanish. Bearn's Zellernuss.

Nødden middelstor, 22 mm. lang, 18 mm. bred, 16 mm. tyk, fra Siden seet ægformet, største Tykkelse imod Skjoldet, aftagende imod Spidsen, ofte næsten 3-kantet.

Skallen tyk og haard, riflet og dunet, har hvidgule og brunlige Punkter, imod Spidsen grønlig.

Skjoldet middelstort eller lille, toppet, undertiden fladt, uregelmæssig Form, nærmer sig ofte en Trekant.

Kjærnen ofte fuld.

Hasen interessant og forskjellig fra andre Sorter, dunet, meget kjødet ved Basis, de to Halvdele, hvoraf den i Almindelighed bestaaer, ere kun lidet fligede eller takkede, men ligge fast sluttede til Nødden, den er meget kort og lader en stor Del af Nødden tilsyne.

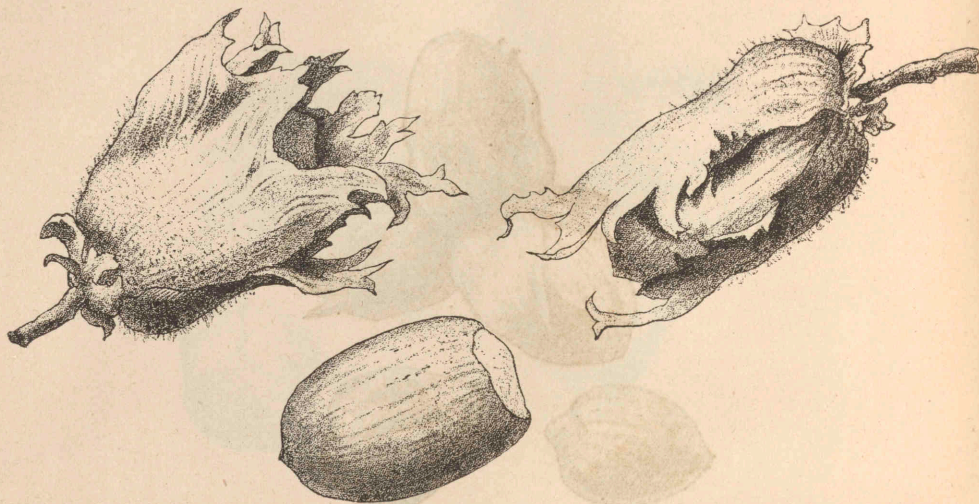
Modningstiden er i 2den eller 3die Uge af Oktober.

Busken er haardfør, blomstrer lidt senere end andre Sorter og er særdeles frugtbar, den er af kraftig Væxt, giver smukke lige Stammer og rund Krone.

Denne Nød synes for at opnaae fuldkommen Modenhed at behøve en varmere Sommer end vi i Reglen have, hvorfor den kun bør plantes paa varme og solrige Pladser.

Bergeri.

Corylus Bergeri.

Nødden overordentlig stor, 33 mm. lang, 23 mm. bred og 22 mm. tyk, lang ægformet, tykkest i Nærheden af Skjoldet, aftagende jævnt imod Spidsenden, hvor den er lidt fladere.

Skallen ikke tyk, gulbrunlig, dybt riflet.

Skjoldet hvidt middelstort, svagt hvælvet, Randen nedsænket.

Kjærnen fylder ikke altid Skallen, har samme Form som Kjærnehuset eller er lidt mere tilspidset.

Hasen haaret, længere end Nødden, smuk fliget og takket, lukker ikke ganske for den, antager i Modningstiden en grønlig-gul Farve og spreder sig ud.

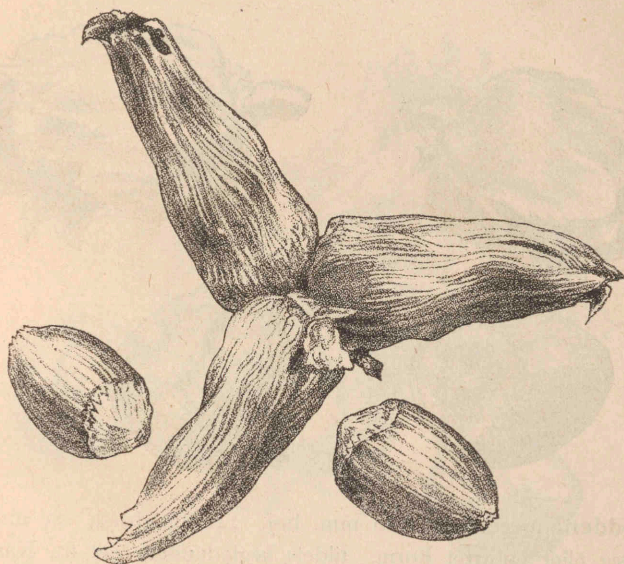
Modningstiden var i 1886 i 2den Uge af Oktober.

Busken er af kraftig Væxt, bliver stor og bred, lader sig optrække i Stammeform; den fordrer god Jord og et solrigt og noget beskyttet Voxested og bør helst dyrkes med lave Stammer eller i Buskform.

Hvorfra denne sjælden store Nød stammer, har jeg endnu ikke faaet oplyst. Den opnaaede her i 1886 rigelig den Størrelse, som Afbildningen viser, i de foregaaende Aar har den været lidt mindre, baaret rigere og været lidt tidligere moden. Den er her endnu ny, hvorfor den fremdeles vil blive opserveret.

Blodnød eller Blodhassel.

Corylus atropurpurea. Purple Filbert.

Nødden lille eller middelstor, 22 mm. lang, 16 mm. bred, 12 mm. tyk, flad langagtig Ægform.

Skallen er tynd og skjør, riflet, gullig lysebrun.

Skjoldet stort, graaligt hvidt, højt hvælvet, af regelmæssig Form.

Kjærnen er hvid, fuldmoden fin af Smag, Kjærnehuden er i frisk Tilstand af en zart blegrød eller rosenrød Farve.

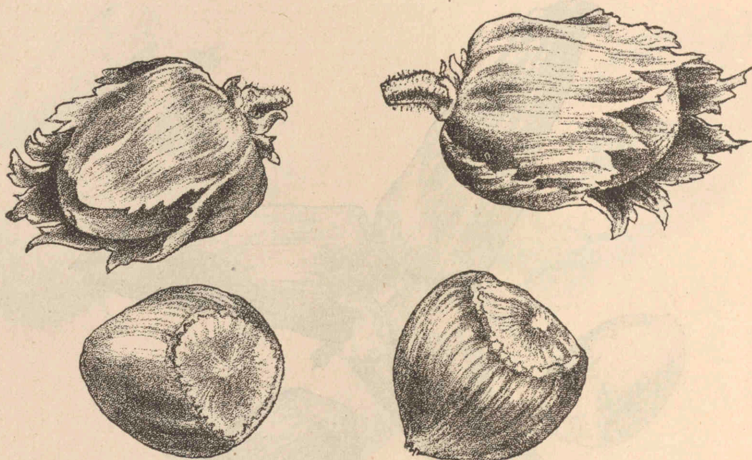
Hasen er rørdannet, purpurrød, af samme Farve som Bladene, i bedste Udvikling særlig smuk og af betydelig Længde, indtil 45 mm. eller dobbelt saa lang som Nødden, i frisk Tilstand staaer den lige ud og indsnævrer ikke meget over Nødden; men saasnart fuld Modenhed er indtraadt, trækker den sig sammen over Nødden og lukker ganske for denne.

Modningstiden er i Slutningen af September eller i Begyndelsen af Oktober.

Busken bliver ikke stor og behøver en varm muldet Jord. Dens Blade ere purpurrøde som Blodbøgens og dyrkes derfor meget som Prydbusk, hvortil den har stor Værdi. Som den røde Lamberts bærer den hvert Aar nogle Nødder og undertiden meget rigt.

Bollwiller.

Merville de Bollwiller.

Nødden meget stor, 26 mm. høj, 24 mm. bred, 23 mm. tyk, af regelmæssig eller ensartet Form, tildels kegledannet, seet fra Kanten spids ægformet, den største Tykkelse og Brede er tæt ved Skjoldet, herfra aftager og afrundes den jævnt imod Spidsen og ligeledes lidt imod Skjoldet.

Skallen tyk eller middeltyk, gulbrunlig, Riflerne næppe følelige.

Skjoldet stort, fladt eller svagt hvælvet, Randen ikke altid nedsænket.

Kjærnen er tilspidset, fylder ikke ganske Skallen, en Del af Kjærnehusets brunlige Trævler hænger ved den.

Hasen er dunet, saa lang som Nødden eller lidt længere end denne, den lukker tildels for Nødden, indtil den ved Modningstiden rækker sine Flige lodret i Vejret eller folder dem tilbage; den er lidt fliget, noget tandet og takket.

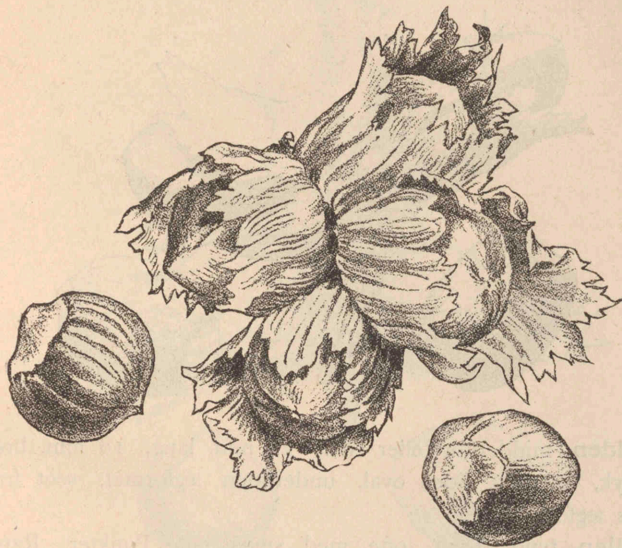
Modningstiden er i Begyndelsen af Oktober.

Busken er af stærk og kraftig Væxt og faaer paa god Jord en betydelig Størrelse, den giver smukke høje Stammer, der dog kun finder Anvendelse paa beskyttede Steder, den kan dyrkes i alle Former, men bør kun plantes paa nogetledes solrige Voxesteder.

Denne store Nød er tiltrukken af den bekjendte Planteskolebesidder Baumann i Bollwiller og saavidt vides af Frø af Halleske Kjæmpenød, som den ofte er vanskelig at skjelne fra, dog turde den her beskrevne være bredere af Form. Hvad der iøvrigt længere fremme bliver sagt om Halleske Kjæmpenød, vil tildels ogsaa kunne gjælde for denne.

Burchardt's.

Burchardt's Zellernuss.

Nødden middelstor, 20 mm. høj og bred og næsten af samme Tykkelse, meget kantet uregelmæssig Form, Spidsenden oftest trekantet, seet fra Siden undertiden næsten rund.

Skallen haard, næsten tyk, graalig lysebrun.

Skjoldet toppet, af meget uregelmæssig Form og Størrelse, Randen lidt nedsænket.

Kjærnen fylder fuldstændig Skallen, svinder kun lidet ind ved Opbevaring.

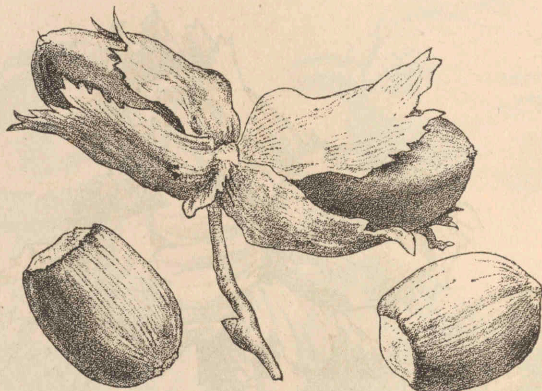
Hasen dunet, synes sammenfoldet og af brunlig Farve, lidt længere end Nødden, takket og fryndset i Kanten, bøjer sammen over Nødden, men dækker den ikke ganske.

Modningstiden er i Midten eller i Slutningen af September.

Busken er haardfør, men af meget moderat Væxt, dyrkes bedst i Buskform eller med lave Stammer, den bærer godt og ofte i store Klaser.

Büttner's fuldkjærnede.

Die volle italienische Zellernuss.

Nødden middelstor eller stor, 24 mm. lang, 18 mm. bred, 14 à 15 mm. tyk, seet fra Siden oval, undertiden ægformet, seet fra Kanten lang, spids ægformet.

Skallen tynd, brun, ofte med smaa gule Punkter, Randen ved Skjoldet mørkebrun.

Skjoldet hvidt, hvælvet, undertiden lidt toppet.

Kjærnen udfylder Skallen fuldstændig, er meget velsmagende, fri for de brune Trævler, svinder ikke stærkt ind ved Opbevaring.

Hasen er saa lang som Nødden eller lidt længere end denne, foroven noget takket og undertiden aaben i Siderne.

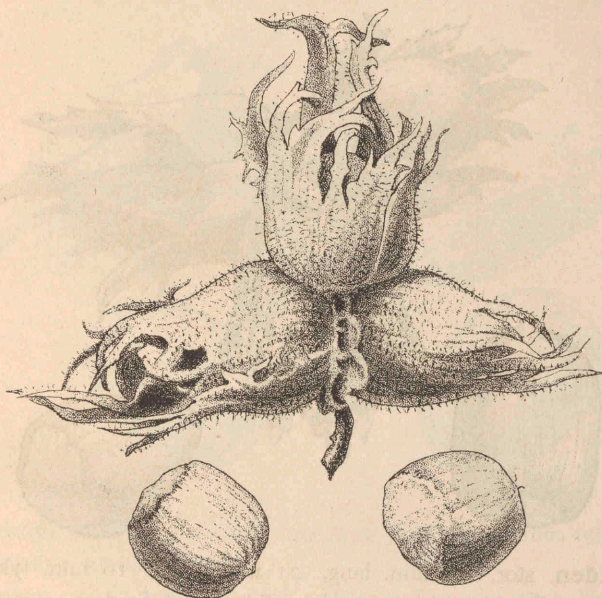
Modningstiden er i Slutningen af September.

Busken synes at være af moderat Væxt og frugtbar samt at fordre god Jord. Jeg har ikke havt denne saalænge i Kultur, at jeg tør udtale mig bestemtere om den.

Nødden skal efter Palandt's »Der Haselstrauch« være tiltrukken af Stiftamtmand Büttner af en Gunsleber-Nød. Det tyske Navn syntes mig for langt og lidt vildledende; jeg tillod mig til dansk at oversætte det som ovenfor. Den synes at være meget afholdt i Tyskland.

Tyrkisk eller Byzantinsk Hassel.

Corylus Colurna.

Nødden lille, 17 mm. høj og bred, 14 mm. tyk, nærmer sig i Form en afrundet Firkant, seet fra Siden rundagtig, Spidsenden ofte lidt flad.

Skjoldet stort, lidt hvælvet, ikke ofte toppet, rundt, skarpt begrænset, Kanten ikke nedsænket.

Skallen meget tyk og haard, gullig lysebrun.

Kjærnen mere tilspidset end Nødden, udfylder iøvrigt Skallen.

Hasen smuk og forskjellig fra andre Nøddesorters, dens lange liniedannede, ofte tandede og med stive Haar besatte Flige dække før Modningstiden ganske eller næsten ganske Nødden og rager langt over dens øverste Ende.

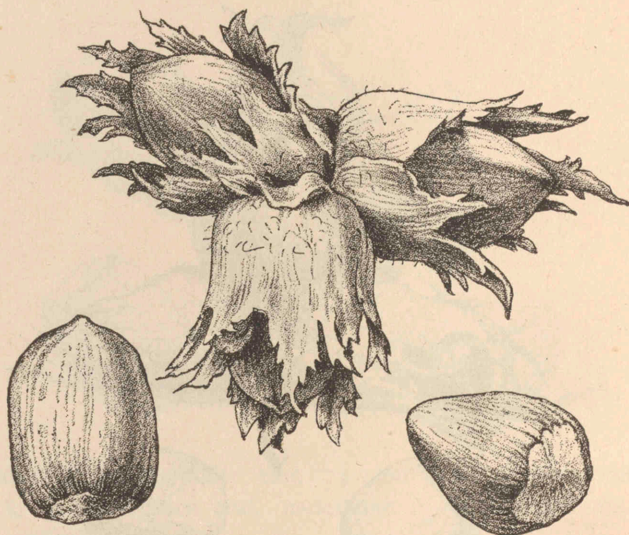
Modningstiden er i Begyndelsen, i Midten eller henimod Slutningen af Oktober.

Træet er, naar det naaer over den spæde Alder, af stærk og hurtig Væxt og tilbøjeligt til at danne Stamme, det opnaaer paa god Jord en betydelig Størrelse og en høj Alder; det anvendes her i Landet ofte som enkeltstaaende, til Grupper eller Busketter i Park og større Lysthaver. Det er ingenlunde uvillig til at bære Frugt, og begynder allerede hermed i det 6—7 Aar og det bærer oftest i store Klaser.

Til at spise har Nødden ikke megen Værdi, da den ikke er stor og Kjærnen har en lidt bitter, dog behagelig Smag; dernæst er Skallen vanskelig at faae knækket, saa det kan ikke anbefales at dyrke den alene til Dessert-Frugt. Naar den alligevel er medtaget her, da er det for Føddernes store Anvendeligheds Skyld i sine smukke Haser, til Pryd for Frugtskaale og til anden Dekoration.

Cosford.

Cosford Nut.

Nødden stor, 26 mm. lang, 21 mm. bred, 16 mm. tyk, seet fra Siden er dens Bredde ofte aftagende lidt imod Spidsen, set fra Kanten kiledannet.

Skallen tynd, bleggul, imod Skjoldet lysebrun, Riflerne ofte brune, en flad Midterfuge paa den ene eller paa begge Sider træffes undertiden.

Skjoldet graaligt, hvidt, stort, hvælvet, af rundagtig temmelig regelmæssig Omkredsform, Randen ikke nedsænket.

Kjærnen udfylder ikke fuldstændig Skallen.

Hasen lidt haaret, saa lang som Nødden, den ene Side lidt kortere, den anden lidt længere, smukt fliget og takket, i Modningstiden lysegul. Stilken stærkt haaret.

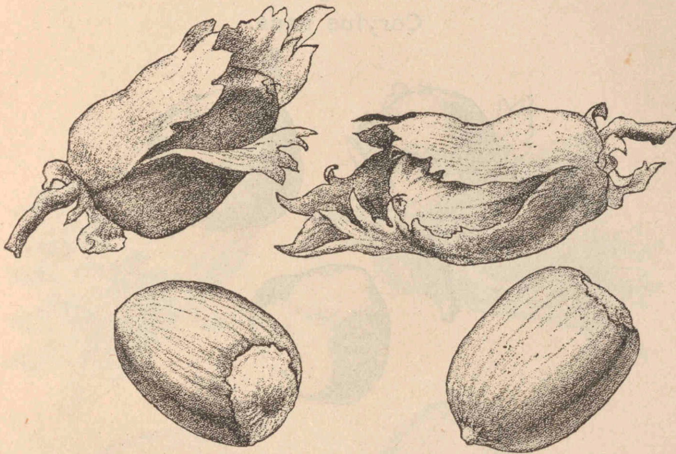
Modningstiden i Begyndelsen af Oktober.

Busken er af kraftig Væxt og bliver af anselig Størrelse, den kan optrækkes med Stammer af moderat Højde og er baade i denne Form og i Buskform særdeles frugtbar.

Denne er den Sort, der har været dyrket paa Fastlandet under Navn af Cosford, men den passer ikke ganske til Hogg's Beskrivelse af Cosford; jeg har derfor ladet en Del Buske komme tra England til Observation og for at udbrede den her i Landet, hvis det viser sig, at den passer for vort Klima, og Dyrkningen af den ikke frembyder Vanskeligheder.

Daviana (Webb's).

Duchess of Edinburgh.

Nødden stor, 27 mm. lang, 20 mm. bred og 17 mm. tyk, ægformet, i god Udvikling rundlig oval.

Skallen meget tynd og skjør, riflet, gulligbrun med brune Striber, Spidsen i frisk Tilstand lysegrøn.

Skjoldet middelstort, hvælvet, næsten regelmæssig af Form.

Kjærnen fylder Skallen og er fri for de brune Trævler.

Hasen svagt dunet, næsten glat, længere end Nødden, foroven fliget, lukker tildels for den, men er dog lidt aaben i den ene Side.

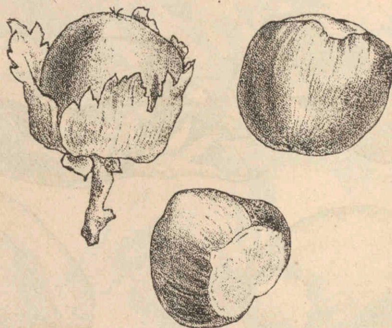
Modningstiden i Slutningen af September.

Busken er af kraftig Væxt og meget frugtbar, den behøver god muldet Jord og et beskyttet Voxested.

Den blev tiltrukken af den berømte Nøddedyrker, Mr. Richard Webb, til Calcot ved Reading (Kent) og opkaldt som en Opmærksomhed imod Sir Humphrey Davy.

Dværgnød.

Corylus nana.

Nødden lille, 15 mm. høj, 19 mm. bred og tyk, rundagtig bred, de fleste Frugter har tre brede, mere eller mindre dybe Fuger fra Skjold til Spids, der ligesom deler Nødden i 3 Dele og giver den et trekantet Udseende.

Skallen af brunlig Farve, graadunet, riflet.

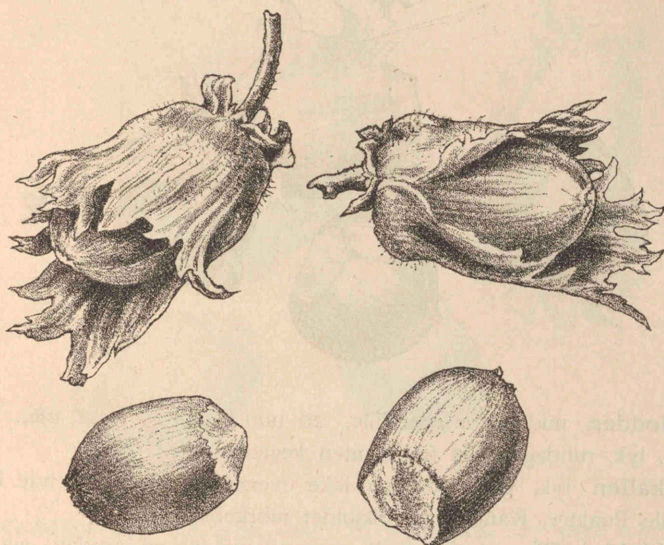
Skjoldet middelstort, fladt eller lidt hvælvet.

Hasen lille, dunet eller haaret, skaaldannet, staaer lodret i Vejret, tilsyneladende kun halvt saa høj som Nødden, de højeste Spidser af de takkede Flige rager imidlertid op i Højde med Nøddens Spids.

Modningstiden var i 1886 i tredie Uge af September.

Busken synes ikke at blive stor af Vext, den er endnu ny her i Planteskolen og bar Frugt første Gang i 1886. Til hvilken Art den i botanisk Henseende henhører, har jeg ikke bragt i Erfaring; den vil sikkert kun faae Værdi i Samlinger.

Emperor.

Nødden middelstor eller stor, 25 mm. lang, 18 mm. bred, 16 mm. tyk, seet fra Siden oftest oval, enkelte Frugter har den største Brede lidt over Midten imod Spidsenden.

Skallen ikke tyk, men haard, lysebrun med gullige Punkter, Riflerne fine.

Skjoldet lidt hvælvet, sjældnere toppet.

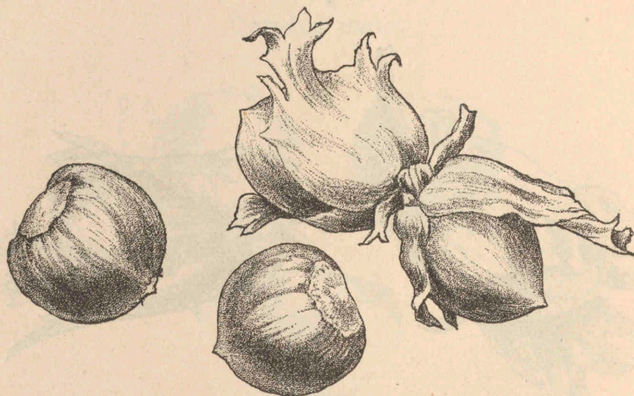
Kjærnen spids, fylder ikke ganske Skallen.

Hasen lidt haaret, saa lang som Nødden eller lidt længere end denne, fliget og takket, ofte kun aaben i den ene Side.

Modningstiden er i Slutningen af September.

Busken er af kraftig Vækst, lader sig optrække til smukke Stammer og er frugtbar.

Enkeltbærende kegledannet.

Nødden middelstor eller lille, 20 mm. høj, 20 à 21 mm. bred og 17 mm. tyk, rundagtig, set fra Kanten kegledannet.

Skallen tyk, glat, Riflerne ikke overalt synlige, glinsende lysebrun med gule Punkter, Kanten ved Skjoldet mørkebrun.

Skjoldet lille, rundt, fladt og nedsænket, undertiden mere eller mindre hvælvet eller toppet.

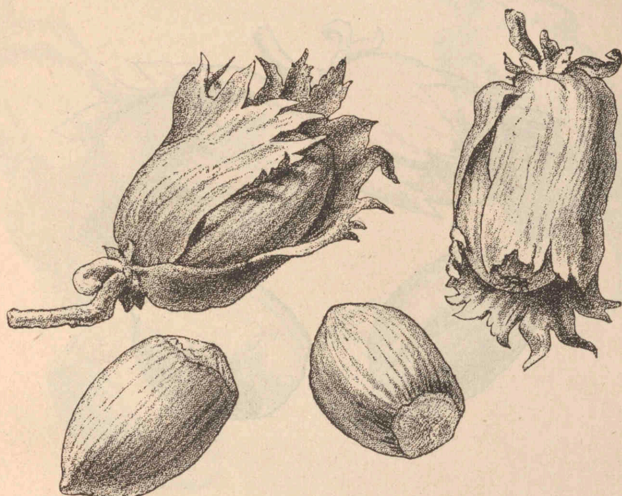
Kjærnen udfylder tildels Skallen og har samme Form som denne, de brune Trævler følger delvis med Kjærnen.

Hasen mindre end Nødden, meget aaben i den ene Side, dækker næppe halvt Nødden, skjønt enkelte af de takkede Flige rager op over dens Spidsende.

Modningstiden tidlig, i Almindelighed i Midten af September.

Busken er af god Væxt, bliver bred, men ikke høj; den forgrener sig tidlig og i stumpe Vinkler, saa den er vanskelig at optrække med høje Stammer; den er særdeles frugtbar, bærer sine Frugter oftest enkeltsiddende, men ogsaa i mindre Klaser.

Eugénie (Webb's).

Nødden stor, 27 mm. lang, 19 mm. bred, 17 mm. tyk, seet fra Siden langagtig med tilløbende stump Spids, bredest og tykkest paa Midten eller lidt nærmere imod Skjoldet.

Skallen tynd og skjør, lysebrun med mørkebrune Striber eller Rifler, hvilke sidste ikke ofte kunne føles, Fuger og Kanter ere sjældne.

Skjoldet middelstort eller stort, hvælvet, sjældnere toppet, af næsten regelmæssig Omkreds.

Kjærnen fylder tildels Skallen.

Hasen dunet, ofte længere end Nødden slutter om den, aaben paa den ene Side, hvorved Nødden kommer lidt til Syne.

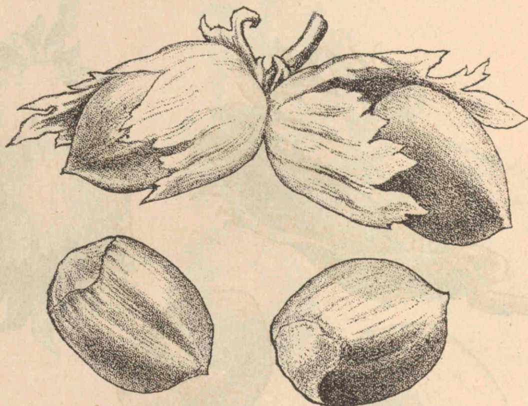
Modningstiden er i Slutningen af September eller i Begyndelsen af Oktober.

Busken er meget frugtbar, af kraftig Væxt, kan dyrkes baade i Buskform og i Stammeform, det er at anbefale at give den god Jord og et beskyttet Voxested.

Den er tiltrukken af Mr. Richard Webb, Calcot ved Reading, og som de fleste andre ny Sorter fra denne Tiltrækker falden af Lambert Filbert.

Fichtmann's.

Fichtwerder Zellernuss.

Nødden stor, 26 mm. lang, 19 mm. bred, 16 mm. tyk, omvendt tyk Ægform, ofte oval med tilløbende skarp Spids, seet fra Siden spids Ægform.

Skallen tynd eller middeltynd, ikke haard, glinsende lysebrun, har ofte paa begge Sider eller paa den ene Side en flad Midterfuge fra Skjold til Spids, der ligesom Riflerne ikke ere stærkt fremtrædende.

Skjoldet middelstort, nærmer sig ofte en tilrundet Firkantform, lidt hvælvet, sjældnere toppet.

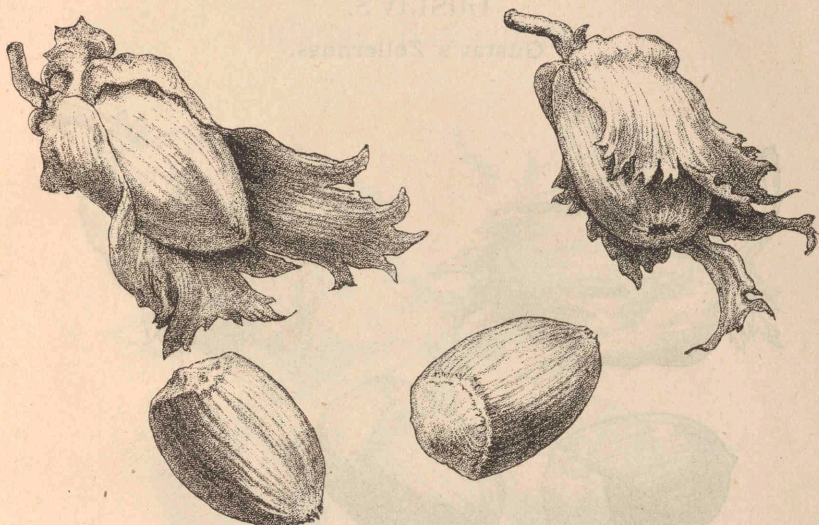
Kjærnen fylder tildels Skallen, Kjærnehusets brune Trævler følger ofte med Kjærnen.

Hasen dunet, næsten saa lang som Nødden, slutter om den saaledes, at kun en lille Del af den er synlig, før den under Modningen aabner sig, den er lidt fliget og takket og ofte aaben i den ene Side.

Modningstiden er i 3die eller 4de Uge af September, i enkelte Aar lidt tidligere.

Busken er haardfør og frugtbar, af kraftig Væxt, lader sig let optrække til Højstammer, og den kan dyrkes baade i Buskform og i Stammeform.

Garibaldi (Webb's).

Nødden stor, 27 mm. lang, 18 mm. bred og 17 mm. tyk, nærmest valseformet med flad Spids, seet fra Siden undertiden lang ægformet, Spidsenden lidt krum eller bøjet til den ene Side, forneden ofte skjæv.

Skallen tynd og skjør, lysebrun med gullige Punkter, riflet, Spidsen grønlig.

Skjoldet middelstort eller stort, hvælvet, temmelig regelmæssig af Form.

Kjærnen udfylder Skallen, er fri for de brune Trævler.

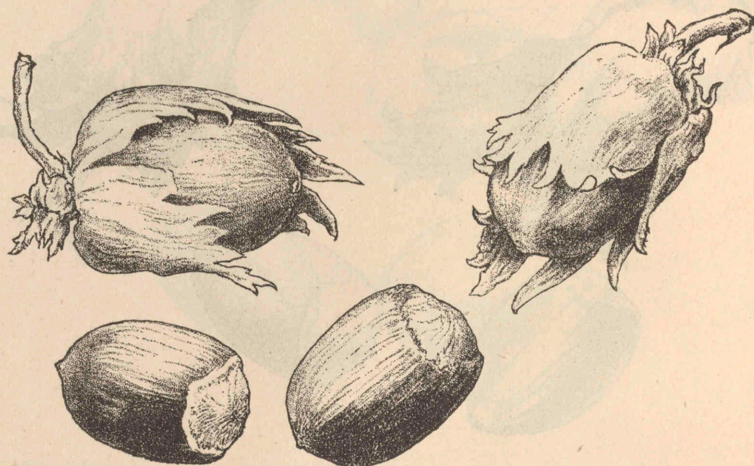
Hasen dunet, svag haaret, ½ Gang længere end Nødden, ejendommelig aaben i den ene Side, saaledes at Halvdelen af Nødden kommer til Syne, i Modningstiden smuk brunliggul.

Modningstiden er i Slutningen af September eller i Begyndelsen af Oktober.

Busken bærer rigt, er af kraftig Væxt og egner sig til Dyrkning baade i Buskform, som lavstammet og halvstammet Træ.

Gustav's.

Gustav's Zellernuss.

Nødden stor, 27 mm. lang, 20 mm. bred, 19 mm. tyk, seet fra Siden kortere eller længere oval, seet fra Kanten af tilspidset Ægform; undertiden næsten valseformet.

Skallen middeltyk, haard, gulligbrun, mørk imod Skjoldet, Rifler ikke fremtrædende.

Skjoldet middelstort eller stort, fladt hvælvet, uregelmæssig af Form.

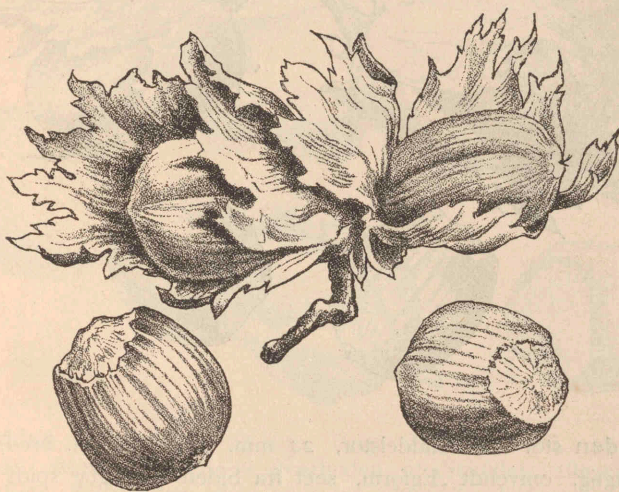
Kjærnen tilspidset, fylder ikke ganske Skallen, de brune Trævler følger i Reglen med Kjærnen, men lader sig let aftage.

Hasen dunet, oftest kortere end Nødden, paa godt udviklede Exemplarer rager Spidsen af Fligene ved den ene Side ud over Spidsen af Nødden, og da den tillige er aaben i Siderne, kan Størstedelen af Nødden sees.

Modningstiden er i 3die eller 4de Uge af September.

Busken er af meget kraftig Væxt, bliver stor, giver smukke høje Stammer, den er ikke tidlig, men først lidt senere meget frugtbar.

Gubener Barceloner.

Nødden middelstor, 23 mm. lang, 20 mm. bred, 16 mm. tyk, kort, rundagtig omvendt Ægform, ofte kantet.

Skallen tyk, brun med mørkere og lysere brune Striber, Riflerne følelige, af og til bredere Fuger.

Skjoldet middelstort, hvælvet, ofte lidt toppet og af uregelmæssig Form, Randen nedsænket.

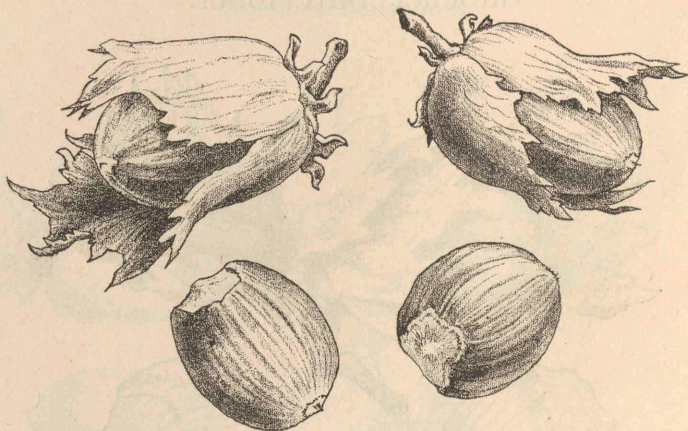
Hasen svagt dunet, smuk bred, en halv Gang længere end Nødden, lukker før Modenhed ikke ganske for dens øverste Ende.

Modningstiden er sædvanlig i Midten af September.

Busken er haardfør, voxer godt og opnaaer en sædvanlig Størrelse, den giver ikke let smukke Stammer og egner sig bedst for Buskform, den bærer ofte, men ikke rigt.

Gunsleber.

Gunsleber Zellernuss.

Nødden stor eller middelstor, 24 mm. lang, 20 mm. bred, 17 mm. tyk, rundagtig, omvendt Ægform, seet fra Siden langagtig spids Ægform.

Skallen middeltyk, tæt og dybt riflet, af lysbrunlig Farve, Kanten ved Skjoldet mørkebrun.

Skjoldet lille, af afrundet firkantet Form, hvælvet, paa Midten lystfarvet.

Kjærnen fylder Skallen, forneden rund, foroven med bred Spids, taaler Opbevaring.

Hasen dunet, saa lang som Nødden eller lidt længere end denne, slutter før Modningstiden til den, men er aaben i Spidsenden, foroven fliget og takket.

Modningstiden er i Begyndelsen af Oktober.

Busken er af kraftig Væxt, bliver stor, den lader sig optrække til Stammer af moderat Højde, og kan dyrkes baade som stammet og i Buskform, bærer rigt i en senere Alder.

Den er tiltrukken 1757 af Pastor Henne, Sognepræst til Gunsleben i Hannover.

Halleske Kjæmpenød (Büttner).

Nødden meget stor, 25 mm. lang, 22 mm. bred, 20 mm. tyk, kegledannet, største Tykkelse i Nærheden af Skjoldet, aftagende jævnt imod Spidsen, Spidsenden oftest afrundet (ikke tilspidset som den øverste Nød tilvenstre fejlagtig er gjengivet). **Skallen** middeltyk, blank lysebrun med enkelte bleggule Punkter, ved Modningstiden undertiden med et svagt violet Skjær henimod Spidsenden, der er grønlig graa. **Skjoldet** stort, rundt, med Antydning af Firkantformen, fladt eller svagt hvælvet. **Kjærnen** langagtig, fylder ikke ganske Skallen, lidt af de brune Trævler følger med den. **Hasen** dunet, snart lidt længere og snart lidt kortere end Nødden, mere eller mindre fliget og takket, den slutter fast om Nødden indtil den ved Modningstiden folder sig tilbage og lader en stor Del af Nødden komme tilsyne. **Modningstiden** er i Slutningen af September eller i Begyndelsen af Oktober.

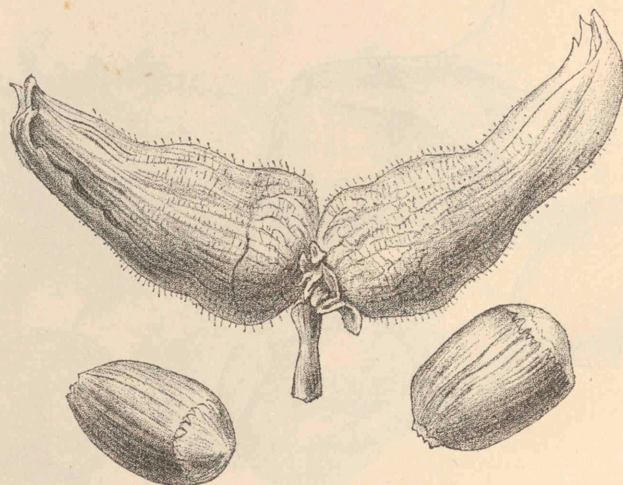
Busken har vist sig haardfør og er paa god, ikke for tør Jord, af særdeles kraftig Væxt og bliver stor, egner sig bedre end nogen anden Sort til at optrække i Stammeform, endogsaa til Alleetræer; den begynder allerede at bære som ung Plante, bliver senere meget frugtbar, bærer oftest enkeltsiddende Nødder eller to sammen, sjældnere i større Klaser; den dyrkes baade i Buskform og i Stammeform, som Alleetræ dog kun paa for Vinden nogetledes godt beskyttede Steder. Ved Udsæd af Nødder af denne faaer man smukke, lige og kraftige Stammer til Forædling af andre Nøddesorter.

Den er tiltrukken 1793 af Stiftamtmand Büttner i Halle af en Gunsleber-Nød.

Den hører til de Sorter, som fortrinsvis bør forsøges til Dyrkning for Handel med Nødder.

Hvid Filbert.

White Filbert.

Nødden middelstor, 24 mm. lang, 17 mm. bred og 14 mm. tyk, aflang oval, flad imod Spidsen, tykkest ved Skjoldet.

Skallen meget tynd, lidt riflet, lysebrun, imod Skjoldet mørkere brun.

Skjoldet stort, rundt hvælvet.

Kjærnen udfylder Skallen fuldstændig, er meget velsmagende. Kjærnehuden meget tynd, hvid, svag brunlig, lader sig ikke let afpille.

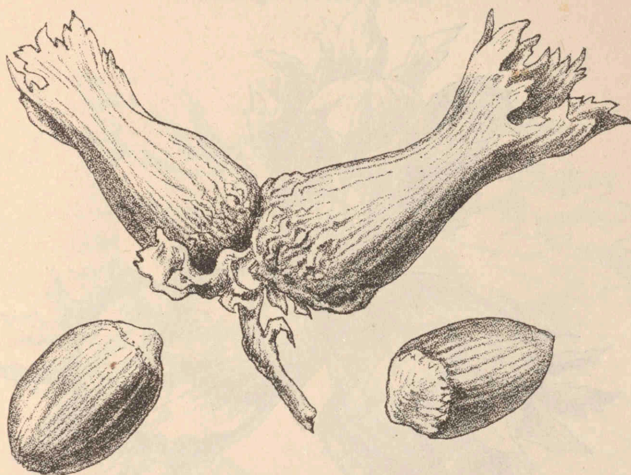
Hasen smuk, tæt besat med stive Haar, næsten dobbelt saa lang som Nødden, i Modningstiden broncefarvet og grønlig, ligner meget den røde Lambertske, den indsnævres før fuld Modenhed kun lidet over Nødden, men er i Spidsen svagt bøjet og fliget.

Modningstiden er imod Slutningen af September.

Busken har baade i Væxt og paa de brunlige Blade stor Lighed med den røde Lambertske Hassel, den er haardfør og af lidt kraftigere Væxt, men lader sig heller ikke let optrække til høje Stammer. Den bør især dyrkes i Buskform, med lav Stamme og som forædlet paa 3 à 4 Fods høj Stamme, den er i alle Former meget frugtbar og fortjener at dyrkes overalt, hvor Beskyttelse og god Havejord kan bydes den.

Hvid Lamberts.

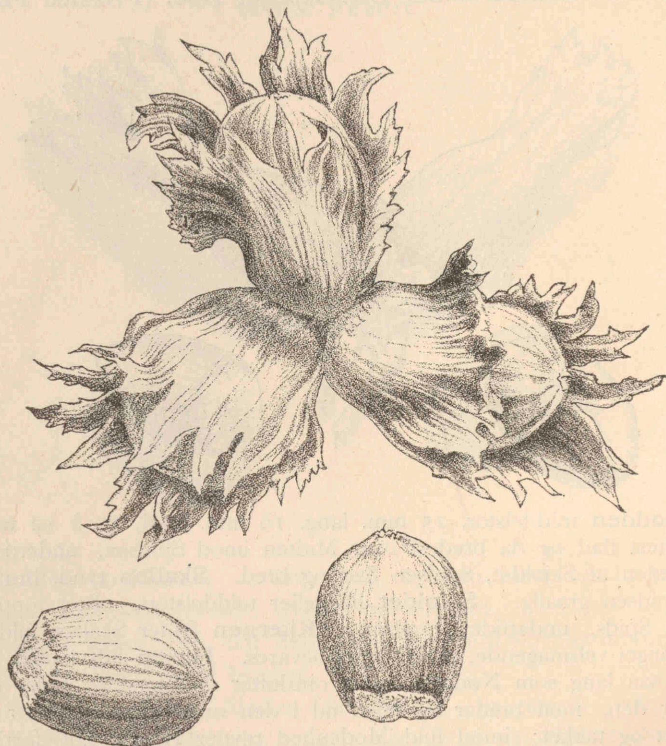
Hvidkjærnet Lambertsnød. Langskjæget Nød. (Frizzled Filbert?).

Nødden middelstor, 25 mm. lang, 16 mm. bred, 10 à 12 mm. tyk, lang, oftest flad og da bredest over Midten imod Spidsen, undertiden tyk i Nærheden af Skjoldet, Spidsen flad og bred. **Skallen** tynd, brun, riflet, imod Spidsen graalig. **Skjoldet** lille eller middelstort, oftest toppet med afrundet Spids, undertiden hvælvet. **Kjærnen** fylder Skallen fuldstændig og er meget velsmagende, taaler at opbevares. **Hasen** lidt haaret, næsten dobbelt saa lang som Nødden, den omslutter den først og bøjer derefter ind over den, men breder sig igjen ud i den øverste Ende, hvor den er lidt fliget og takket; imod fuld Modenhed revner Hasen lidt forneden i den ene Side, hvorved man kan see lidt af Nødden; men Aabningen bliver ikke saa stor, at Nødden kan falde ud, lidt senere falder Hasen derimod af med Nødden. **Modningstiden** er sædvanlig i Slutningen af September, undertiden i Midten af denne Maaned. **Busken** er meget rigtbærende, bærer ofte i Klaser, den er haardfør, men behøver god muldet, ikke for kold eller tør Jord og et solrigt og beskyttet Voxested. Den er af moderat Væxt, bliver ikke stor eller høj, forgrener sig tidligt, kan tiltrækkes med lave eller forædles paa høje Stammer af den vilde Hassel eller af Frønødder. Den dyrkes bedst i Buskform eller paa lave Stammer. I meget milde Vintre blomstre de lambertske Nødder i Februar, undertiden i Slutningen af Januar, og naar stærk og vedvarende Frost da senere indtræder, bliver Udbyttet af Nødder kun ringe. Denne er en af de her i Landet mest afholdte og hyppigst dyrkede Nøddesorter, og den bør fremdeles anbefales til Plantning, endogsaa for Salg af Nødderne i de smukke Haser, men dog kun hvor passende Dyrkningsforhold ere forhaanden. Den er en af de Sorter, der undertiden lider meget af Nøddeormen.

Den Nød, der her dyrkes under Navn af Frizzled Filbert, er ikke meget afvigende fra hvid Lamberts. R. Hogg anfører, at Frizzled Filbert er tykskallet og har en sildig Modningstid, paa dette nær passer hans Beskrivelse til vor hvide Lambertsnød.

Ives's (Jeeves's) long Seedling.

Nødden stor, 27 mm. lang, 20 mm. bred, 17 mm. tyk, oval, undertiden omvendt Ægform, seet fra Siden tilspidset Ægform, enkelte Exemplarer kantede.

Skallen temmelig tyk, riflet, sjældnere med en dybere Fuge paa den ene Side, glinsende lysebrun med brune eller mørkebrune Striber, Randen ved Skjoldet mørkebrun.

Skjoldet middelstort eller lille, af Form temmelig regelmæssig, Randen ikke nedsænket, hvælvet, sjældnere toppet.

Kjærnen fuld, ofte aaben i Midten, synes at taale Opbevaring.

Hasen dunet, saa lang som Nødden, paa den ene Side lidt længere end denne, foroven meget fliget og takket, slutter om Nødden, indtil den i Modningstiden aabner sig saaledes, at Halvdelen af den kommer tilsyne.

Modningstiden er i Begyndelsen af Oktober.

Busken er af kraftig Væxt, giver smukke Højstammer og er frugtbar baade i Buskform og i Stammeform.

Kantet Barceloner.

Eckige Zellernuss.

Nødden middelstor, 23 mm. lang, 19 mm. bred, 14 à 17 mm. tyk, uregelmæssig Form, snarest omvendt kort Ægform, ofte med tre dybe og brede Fuger paa forskjellige Sider, hvorved en trekantet Form fremkommer.

Skallen tyk, riflet, mørkebrun, Kanten mod Skjoldet sortbrun.

Skjoldet middelstort, mere eller mindre hvælvet.

Kjærnen udfylder tildels Skallen, ligger i Reglen fri for de brune Trævler, synes godt at taale Opbevaring.

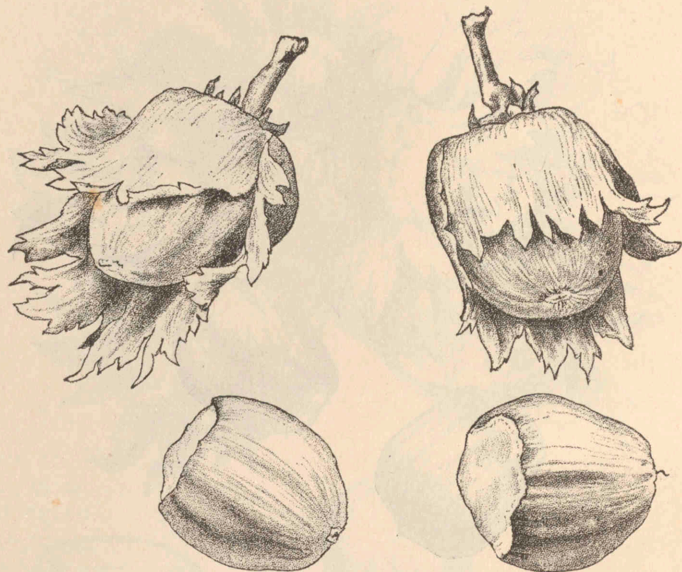
Hasen dunet, kort fliget og takket i Kanten, meget stor og bred, før Modningstiden skjuler den fuldstændig Nødden, men i Modningstiden spreder den sig ud, som Tegningen viser den, den er da pragtfuld og antager i godt Vejr en smuk lysegul Farve.

Modningstiden er i anden eller tredie Uge af September.

Busken er haardfør, af kraftig, lidt uregelmæssig Væxt, lader sig kun ved Hjælp af Opbinding optrække til Stammer og egner sig bedst til at dyrke som Busk, den er kun moderat frugtbar.

Kircheisen's.

Kircheisen's Zellernuss.

Nødden stor, 27 mm. lang, 24 mm. bred, 21 mm. tyk, seet fra Siden ovalrund, seet fra Kanten kegleformet med afrundet Spidsende.

Skallen middeltyk, haard, klar lysebrun, mørkere imod Skjoldet, Riflerne ikke overalt synlige.

Skjoldet hvidt, middelstort, fladt hvælvet, temmelig regelmæssig af Form.

Kjærnen udfylder tildels Skallen, Kjærnehusets brune Trævler følger ofte med Kjærnen.

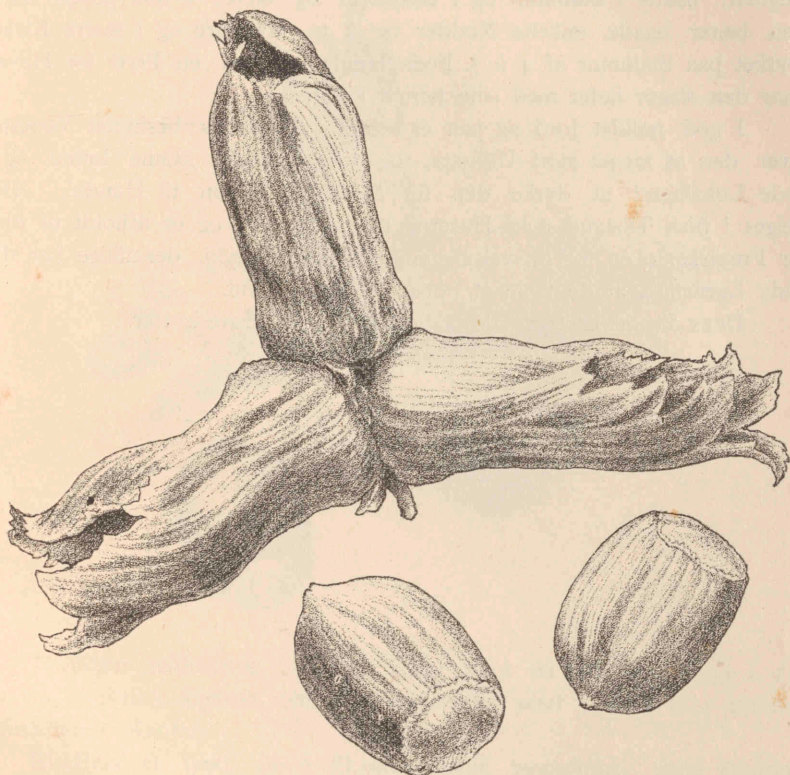
Hasen fin, dunet, i Almindelighed saa lang som Nødden, paa den ene Side kortere, paa den anden Side længere end denne, ikke dybt fliget og takket, i Modningstiden smuk gul. Den hører til de tidligere Sorter.

Modningstiden er i Midten eller i Slutningen af September.

Busken er af kraftig Væxt, bliver stor og høj, giver smukke Stammer og kan dyrkes baade i Stamme- og i Buskform, den giver en god Høst af smukke fejlfri Nødder.

Lambert Filbert.

Kentish Cob. Cob Nut.

Nødden meget stor, 31 mm. lang, 21 mm. bred, 17 mm. tyk, lang oval, oftest flad og med en flad Fuge paa hver Side, sjældnere kantet og med tre Fuger, den største Tykkelse er i Nærheden af Skjoldet.

Skallen tyk, ikke meget haard, lysebrun og brunstribet, følelig riflet.

Skjoldet middelstort eller stort, hvælvet eller halvrundt, Omridset snarest rundt, dog af og til af uregelmæssig Form.

Kjærnen tilspidset, næsten fuld, taaler godt Opbevaring.

Hasen smuk, rørdannet, indtil 55 mm. lang, regelmæssig riflet, ubetydelig haaret, slutter kun om Nøddens nederste Halvdel, staaer lodret i Vejret, hvorved der fremkommer et hult Rum over Nødden, som Hasens foroven takkede Spidser, ved at de bøje lidt til Siden, dog ikke ganske lukke.

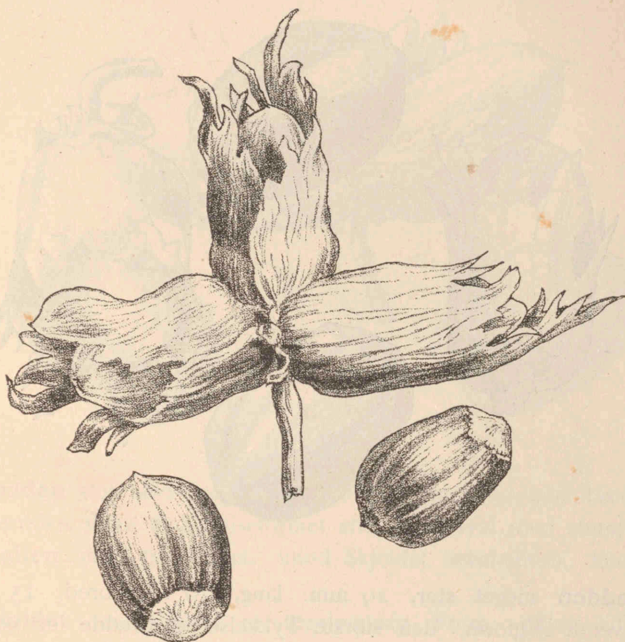
Modningstiden er i første eller anden Uge af Oktober.

Busken er haardfør, af opret kraftig Væxt og kan opnaae en respektabel Størrelse, den giver lige og smukke Stammer, er særdeles frugtbar, baade i Stamme- og i Buskform og bærer i den tidlige Alder, den bærer baade enkelte Nødder og i to, tre, fire og i større Klaser. Dyrket paa Stammer af 4 à 5 Fods Højde er den en Pryd for Haven, naar den staaer ladet med sine talrige Frugter.

I god muldet Jord og paa et solrigt, nogetledes beskyttet Voxested giver den et meget stort Udbytte, og det vil sikkert kunne lønne sig i gode Lokaliteter at dyrke den for Nøddeproduktion til Handel. Den sælges i frisk Tilstand med Haserne til en god Pris og er afholdt til Pryd for Frugtskaale og for de velsmagende Nødders Skyld, der tillige har den gode Egenskab, at de taale at opbevares i lang Tid.

Dens Fremkomst er udførlig omtalt under Hovedsorter.

Lang italiensk.

Nødden middelstor, 22 mm. lang, 15 à 16 mm. bred, 13 à 14 mm. tyk, omvendt Ægform, ofte flad, undertiden med 3 mere eller mindre fremtrædende Kanter.

Skallen er tynd, imod Skjoldet smuk mørkebrun, imod Spidsen graalig, Riflerne følelige.

Skjoldet hvidt, lille, oftest toppet, uregelmæssigt af Form.

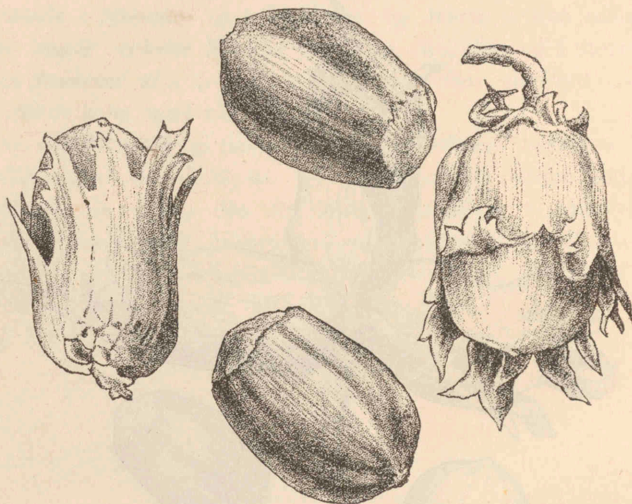
Kjærnen fylder Skallen fuldstændig, lader sig opbevare uden at sammenkrumpe, de brune Trævler sidder ikke fast paa den.

Hasen dunet, saa lang som Nødden eller lidt længere end denne, foroven stærkt fliget og takket, slutter før Modningen om Nødden, saa kun den øverste Ende af denne er synlig imellem Fligene, meget kjødet ved Basis.

Modningstiden er i Slutningen af September.

Busken er særdeles frugtbar, haardfør og af god Væxt, den giver smukke høje Stammer og egner sig til at dyrke baade som Busk og med lave og høje Stammer.

Lang Landsberger.

Nødden meget stor, 29 mm. lang, 20 mm. bred, 15 à 16 mm. tyk, omvendt Ægform, den største Tykkelse og Bredde er over Midten imod Spidsenden.

Skallen middeltyk, smuk lysebrun med fine gule Punkter, tæt ved Skjoldet mørkebrun, riflet, af og til med en flad Midterfuge.

Skjoldet lille, hvælvet, næsten rundt eller af Form som en afrundet Firkant, i Midten af lys Farve.

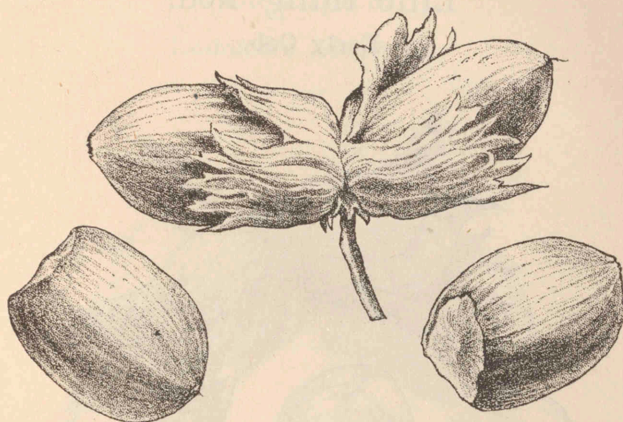
Kjærnen udfylder Skallen, de brune Trævler følger sjældnere med Kjærnen, synes godt at taale Opbevaring.

Hasen dunet, og har enkelte brunlige Haar, den øverste Ende fliget og lidt takket, næppe saa lang som Nødden og dækker kun denne halvt.

Modningstiden er i Midten eller i Slutningen af September.

Busken er haardfør, af opret kraftig Væxt, lader sig let optrække med lige Stammer til lavere og højere Træer med velformet Krone; den er ikke tidlig, men lidt senere meget frugtbar og bør anbefales til flittig Plantning.

Lang tidlig Zellernød.

Nødden stor eller meget stor, 28 mm. lang, 20 mm. bred, 18 mm. tyk, undertiden mere flad, valseformet eller lang oval med stump Spids.

Skallen ikke tyk, riflet, imod Skjoldet mørkebrun, imod Spidsen gulagtig.

Skjoldet middelstort, af regelmæssig Form, oftest lidt hvælvet, sjældnere fladt eller nedsænket.

Kjærnen fylder tildels Skallen.

Hasen er kort og fin, ofte kun halv saa lang som Nødden, fliget, aaben i Siderne, saa Størstedelen af Nødden er synlig og lader den i Modningstiden let falde ud.

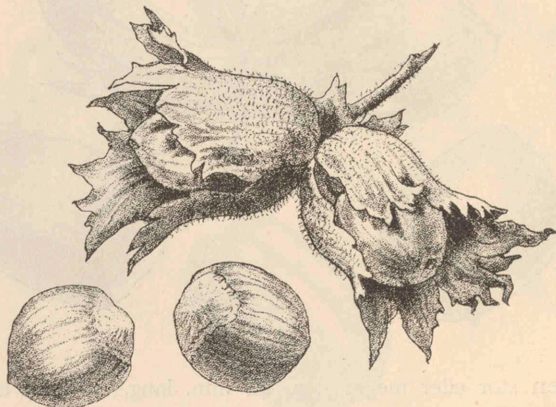
Modningstiden er i Reglen i Midten af September.

Busken er af meget kraftig Væxt, forgrener sig i næsten stumpe Vinkler og faaer med Alderen tykke og stærke Grene, som den udbreder til Siderne og optager paa god Jord stor Plads; da den har Tilbøjelighed til tidlig at forgrene sig, lader den sig ikke let optrække til høje og lige Stammer, men naar den først er bragt i denne Form, tiltager Stammen hurtig i Tykkelse og giver et smukt lille Træ; den begynder ikke at bære i den tidlige Alder, men bliver lidt senere baade i Buskform og som Træ særdeles frugtbar, bærer oftest sine Frugter enkeltsiddende eller to sammen.

Denne haardføre, store og smukke Nød egner sig særdeles godt til at dyrke for Handel, men kun til Forhandling som afhaset.

Lille tidlig Nød.

Early Cob.

Nødden lille, oftest 18 mm. høj og bred, 14 mm. tyk, lidt flad, seet fra Siden rund med svagt tilløbende skarp Spids, seet fra Kanterne har den en kileformet fra Midten af Nødden tilløbende Spidsende.

Skallen haard, dunet, graalig lysebrun, dybt riflet.

Skjoldet middelstort eller lille, lidt hvælvet, sjældnere toppet.

Kjærnen udfylder Skallen fuldstændig, de brune Trævler følger ikke med Kjærnen.

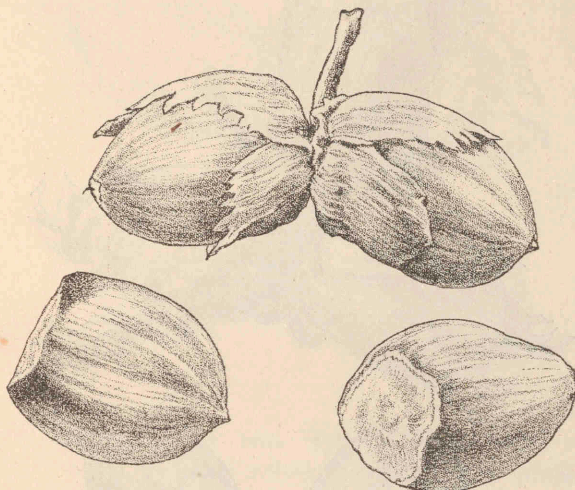
Hasen haaret, længere end Nødden, lukker dog ikke for denne.

Modningstiden er i Midten eller i Begyndelsen af September.

Busken er haardfør, af god Væxt, lader sig optrække i Stammeform og er baade i denne og i Buskform meget rigtbærende.

Ludolph's.

Ludolph's Zellernuss.

Nødden meget stor, 29 mm. lang, 23 mm. bred, 20 mm. tyk, i bedste Udvikling seet fra Siden rund oval og ender med en lille skarp Spids, mindre Nødder oftest kegleformede og mere tilspidset.

Skallen ikke tyk, glinsende mørkebrun, Riflerne næppe følelige, større Fuger sjældne.

Skjoldet middelstort eller stort, fladt, saa alle Nødderne kunne staae oprejst.

Kjærnen udfylder ikke ganske Skallen, de brune Trævler følger med Kjærnen og sidder temmelig fast.

Hasen halv saa lang som Nødden, aaben i Siderne, takket i Kanterne, slutter tæt til Nødden.

Modningstiden er i Begyndelsen af Oktober.

Busken voxer stærkt, bliver høj og bred, giver smukke Højstammer og kan dyrkes i alle Former, den er ikke tidlig, men senere meget frugtbar.

Minna's store (Burchardt's).

Minna's grosse Zellernuss.

Nødden stor, 26 mm. lang, 19 og 18 mm. bred og tyk, tyk oval, ofte næsten valseformet, lidt flad imod Spidsen.

Skallen tynd, haard, brunlig, Kanten ved Skjoldet mørkebrun, Riflerne følelige.

Skjoldet stort, hvælvet, undertiden lidt toppet, Omkredsen næsten rund.

Kjærnen udfylder Skallen, de brune Trævler hænge ikke fast, svinder ikke meget ind ved Opbevaring.

Hasen lidt dunet, længere end Nødden, fliget og takket i Kanten og i den øverste Ende, slutter før Modningstiden om Nødden.

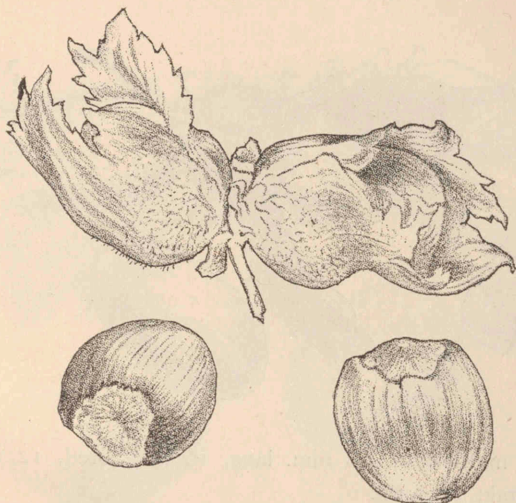
Modningstiden er i Slutningen af September eller i Begyndelsen af Oktober.

Busken synes kraftig og frugtbar.

Det er først for faa Aar siden lykkedes mig at faae denne Sort ægte, saa jeg har ikke havt den saa længe under Dyrkning, at jeg kjender den nøjere.

Den er efter K. Koch tilcrukken af Justitsraad Burchardt i Landsberg a. d. W.

Northhamptonshire Seedling.

Nødden middelstor, 21 mm. lang, 20 mm. bred, 16 mm. tyk rundagtig, flad imod Spidsen, største Tykkelse over Midten henimod Skjoldet og afrundet imod dette.

Skallen middeltyk, haard, brun, mørkebrun imod Skjoldet, ikke fremtrædende riflet.

Skjoldet lidt hvælvet, sjældnere toppet, af uregelmæssig Form.

Kjærnen fylder tildels Skallen, de brune Trævler i Kjærnehuset følger ikke med Kjærnen.

Hasen haaret, lidt længere end Nødden, slutter godt om denne, men lader dog dens Spidsende lidt tilsyne, den er lidt fliget og takket, dog ikke dybt nedskaaren, men ofte aaben i den ene Side.

Modningstiden begynder ofte i 2den eller 3die Uge af September.

Busken er haardfør, af moderat kraftig Væxt, den lader sig let tiltrække til smukke Stammer og er meget frugtbar, baade i Busk- og i Stammeform. Bærer ofte i store Klaser.

Formedelst sin Haardførhed, Frugtbarhed og tidlige Modningstid fortjener den flittig Plantning.

Nottingham Prolific.

Nødden middelstor, 28 mm. lang, 16 mm. bred, 12 mm. tyk, flad, omvendt langstrakt Ægform.

Skallen rødbrun, glinsende, tynd og skjør, har undertiden en flad Midterfuge paa den ene eller paa begge Sider, Riflerne ikke fremtrædende.

Skjoldet ophøjet, rundt, ofte toppet, ikke meget uregelmæssig af Form.

Kjærnen fylder Skallen, endel af de brune Trævler følger med Kjærnen.

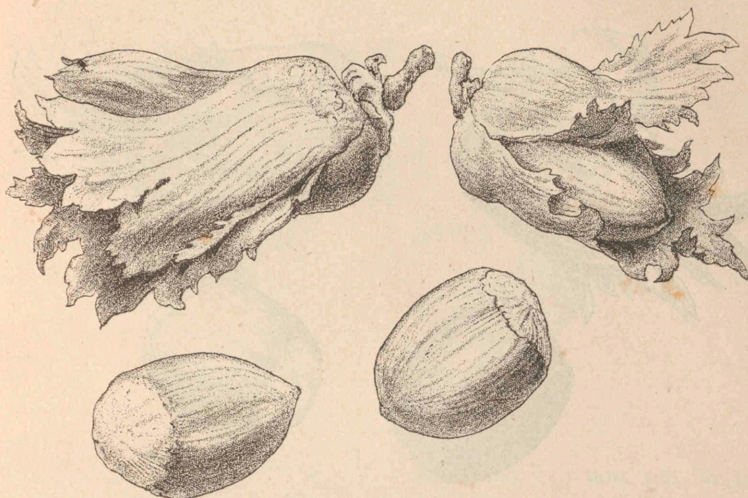
Hasen stivhaaret, smukt fliget og takket, ½ Gang længere end Nødden, lukker i Reglen for denne saaledes, at kun Spidsen af Nødden paa enkelte Exemplarer ere synlige, indtil den i Modningstiden i godt Vejr aabner sig som Tegningen udviser.

Modningstiden tidlig, i 2den eller 3die Uge af September.

Busken er af moderat Væxt, men kraftig og haardfør, begynder allerede at bære i den tidlige Alder, og er paa god muldet Jord særdeles frugtbar, bærer ofte i store Klaser paa 5 à 9 og større. Den bør især dyrkes paa lave Stammer eller i Buskform, skjønt den meget godt lader sig optrække til Stammer af moderat Højde.

Princess Royal.

Duke of Edinburgh.

Nødden stor, 27 mm. lang, 19 mm. bred, 17 mm. tyk, kort oval, seet fra Kanten kegleformet, tilspidset.

Skallen tynd, brun med mørkere brune Striber, Riflerne følelige, synlige fra Skjold til Spids.

Skjoldet middelstort eller stort, hvælvet, Randen ikke nedsænket, Omkredsen temmelig regelmæssig.

Kjærnen udfylder Skallen fuldstændig.

Hasen dunet, længere end Nødden, kort fliget eller grovt takket, aaben i den ene Side, i Modningstiden smuk bred.

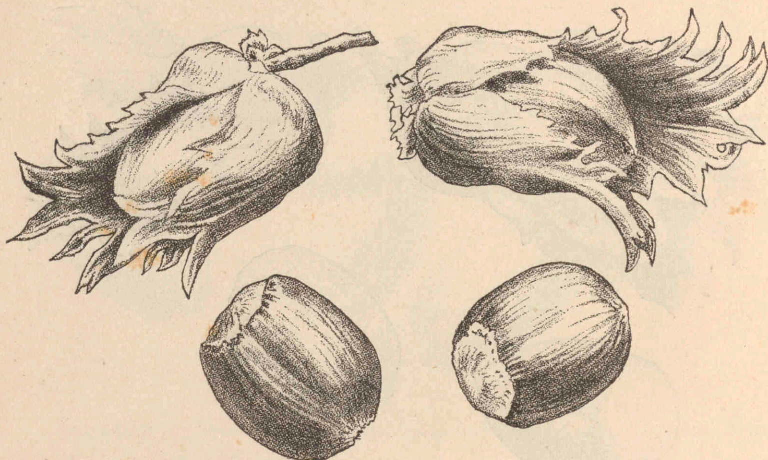
Modningstiden er i Begyndelsen af Oktober.

Busken er af kraftig Væxt, den bør dyrkes i god Jord og paa et ikke for udsat Voxested, enten i Buskform eller med lave eller middelhøje Stammer.

Robert Hogg angiver i sin Beskrivelse af Duke of Edinburgh, med Princess Royal som Synonym, Størrelsen til $\frac{7}{8}$ Tomme bred og $1\frac{1}{2}$ Tomme høj, hvorimod den i den korte Beskrivelse (som uden Tvivl stammer fra Mr. Webb, der mulig selv er Tiltrækkeren), som ledsager Afbildningen af Princess Royal i Gardeners Chronicle for 1872, Side 1489, kaldes middelstor, og Afbildningen svarer dertil. Endvidere passer Hogg's Beskrivelse af Duke of Edinburgh ganske til »Bergeri«, som den her er afbildet; men Bergeri har her en haaret Has, hvorimod Hogg angiver, at Duke of Edinburgh har en dunet Has — saadanne smaa Uoverensstemmelser støder man imidlertid ofte paa.

Rieckchen's.

Rieckchen's Zellernuss.

Nødden stor, 24 mm. lang, 20 mm. bred, 17 mm. tyk, rundagtig, oval, ofte omvendt Ægform.

Skallen næsten tyk, glinsende brun, Riflerne ikke fremtrædende, paa hver Side af Nødden findes en flad Midterfuge, synlig fra Skjold til Spids.

Skjoldet hvidt, lidt hvælvet, middelstort, af temmelig regelmæssig Form.

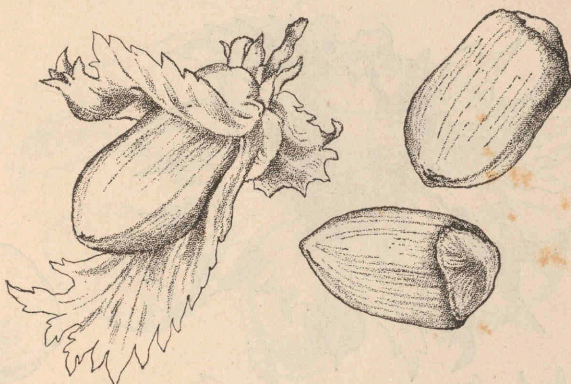
Kjærnen udfylder Skallen, endel af Kjærnehusets brune Trævler følger med den.

Hasen er længere end Nødden, fliget og takket, helt aaben i den ene Side, dækker iøvrigt ret godt Nødden, indtil den ved Modningstiden spreder sig ud.

Modningstiden er i Begyndelsen af Oktober.

Busken er haardfør, af meget kraftig Væxt og giver smukke høje Stammer, den er i den tidlige Alder ikke saa frugtbar, men bærer senere meget rigt.

Rudolphi.

Nødden stor, 26 mm. lang, 18 mm. bred, 15 mm. tyk, langagtig, ofte næsten valseformet, enkelte Exemplarer har en svag Indsnævring paa Midten eller lidt nærmere Skjoldet og er bredest lidt over Midten imod Spidsenden.

Skallen lysebrun og gulbrun, middeltynd, en bredere Midterfuge er undertiden synlig, Riflerne kun følelige imod Spidsenden.

Skjoldet middelstort, hvælvet, næsten rundt, Randen ikke nedsænket.

Kjærnen spids, lang, ofte med en Indsnævring paa Midten, Kjærnehusets brune Trævler følger ikke med den.

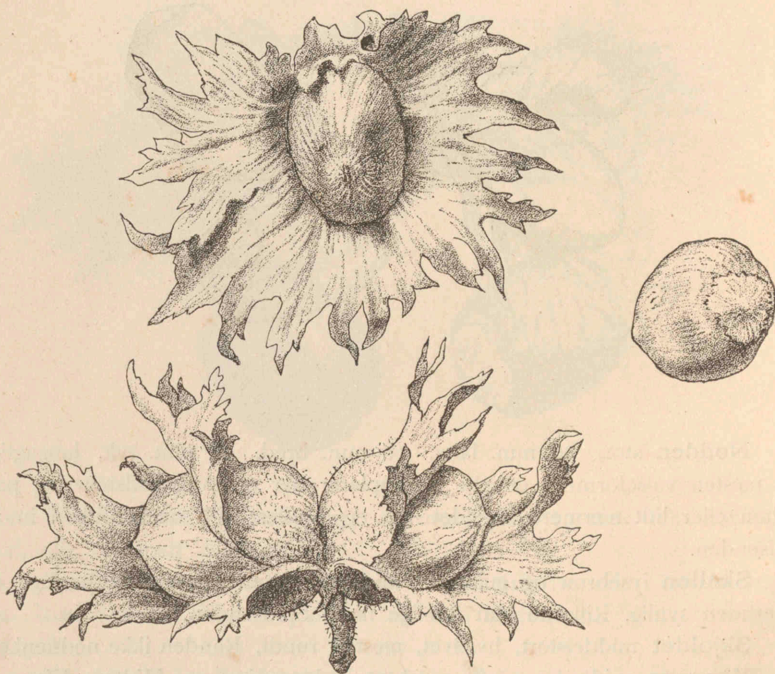
Hasen haaret, længere end Nødden, oftest aaben i begge Sider lige til Basis, i den øverste Ende fliget, dog ikke dybt, og fint takket, slutter iøvrigt til Nødden indtil Modningstiden, hvor den aabner sig som Tegningen viser.

Modningstiden er i Slutningen af September eller i Begyndelsen af Oktober.

Busken er af kraftig Vækst, egner sig baade til at dyrke som Busk og med lavere og højere Stammer, og den er meget frugtbar.

Rund Cob.

Round Cob. (Barcelona.)

Nødden middelstor, 19 mm. høj, 20 mm. bred, 17 mm. tyk, rund imod Skjoldet, imod Spidsen lidt flad, seet fra Siden rundagtig kegleformet.

Skallen næsten tyk, rødligbrun, regelmæssig riflet med mørkere Striber.

Skjoldet middelstort eller lille, oftest toppet, ved Randen lidt nedsænket.

Kjærnen udfylder Skallen, Kjærnehuden tynd, de brune Trævler følger ikke med Kjærnen.

Hasen haaret, meget længere end Nødden, ofte lidt sammenfoldet over den, meget fliget og takket, aaben i begge Sider, i Modningstiden udbreder den sig og bliver meget bred og smuk.

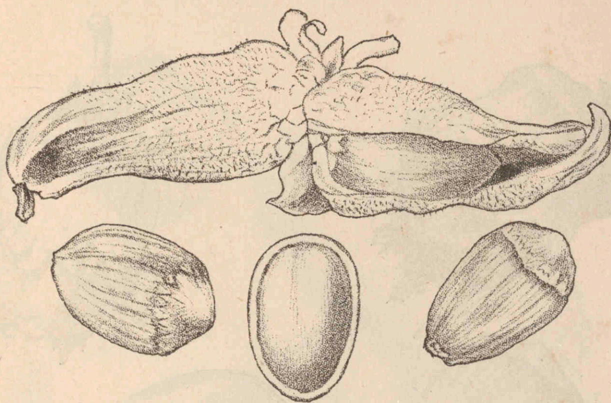
Modningstiden tidlig, ofte i Midten af September.

Busken af moderat kraftig Vækst, bliver middelstor, moderat frugtbar, dyrkes i Buskform eller med lav Stammer og som Halvstamme.

Efter Hasens Form synes den at staa Barcelona-Nødderne nær.

Rød Lamberts.

Rødkjærnet Lambertsnød. Red Filbert.

Nødden middelstor eller lille, 23 mm. lang, 15 mm. bred og 14 mm. tyk, langagtig oval eller ægformet, tykkest mod Skjoldet, flad imod Spidsen.

Skallen er meget tynd, i frisk Tilstand brunlig purpurrød.

Skjoldet er stort, rundt hvælvet, ved Plukningen hvidt.

Kjærnen er hvid med purpurrød eller karmoisinrød Hud, den fylder Skallen fuldstændig.

Hasen rørdannet, stivhaaret, broncefarvet eller gulbrunlig, næsten dobbelt saa lang som Nødden, indsnævres over Nødden og er i Spidsen krummet eller ombøjet til den ene Side; paa godt udviklede Nødder revner Hasen ofte forneden, men dog ikke saameget, at den tillader Nødden at falde ud, og efter fuldkommen Modenhed trækker Hasen sig fast sammen om Nødden og falder af Busken med denne.

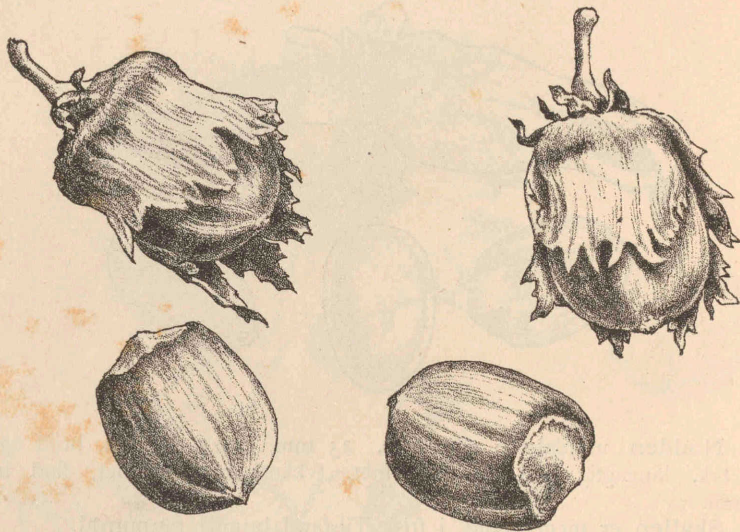
Modningstiden er i Midten eller i Slutningen af September.

Busken har brunlige Blade, er langsomvoxende, i Almindelighed haardfør, bærer lidt hvert Aar og ofte (naar Blomstringen først skeer sent) meget rigt og i store Klaser; den behøver en god muldet Jord og et frit, dog beskyttet og solrigt Voxested, som ikke er overhængt af Træer og større Buske eller er gjennemvævet med Trærødder. Naar Busken er overladt til sig selv, giver den i en senere Alder talrige Skud fra Rodstokken; af disse beholder man dog kun et saa stort Antal som behøves til Erstatning af de gamle Grene, som skal borttages, saaledes at Busken ikke bliver for tæt. Den lader sig ikke let optrække med højere Stammer end 1 à $1\frac{1}{2}$ Fod (30 à 47 Cm.) og bør helst dyrkes i Buskform; vil man dyrke den med højere Stammer, maa den forædles i Stammehøjde.

Denne prægtige Nød er meget afholdt og findes i de fleste Haver, hvis Ejere sætte Pris paa Nødder.

Steuer's brede.

Steuer's breite Zellernuss.

Nødden meget stor, 27 mm. lang, 22 mm. bred, 16 mm. tyk, mere eller mindre flad, seet fra Siden nærmer den sig i Form en Firkant med afrundede Hjørner, den største Brede er undertiden over Midten imod Spidsenden.

Skallen middeltyk, rødbrun eller brun, imod Spidsen gulbrun, Riflerne uens, undertiden med en flad Midterfuge paa den ene eller paa begge Sider, Spidsen ikke skarp, Spidsenden ofte lidt kantet.

Skjoldet middelstort, lidt hvælvet, ved Randen nedsænket.

Kjærnen udfylder Skallen fuldstændig, de brune Trævler følger ofte med Kjærnen.

Hasen kortere end Nødden, den ene Side kun halv saa lang som denne, fint fliget og takket, dog ikke dybt nedskaaren.

Modningstiden er i Slutningen af September eller i Begyndelsen af Oktober.

Busken er af kraftig Væxt, bliver stor og bred, lader sig opelske til smukke Stammer og kan dyrkes i begge Former, den er i en lidt senere Alder meget frugtbar.

Stor rund Dresdener.

Nødden stor eller middelstor, 22 mm. høj og bred, 19 mm. tyk, rundagtig, lidt flad, bredere imod Spidsenden, tykkest paa Midten.

Skallen middeltyk, meget lys brun og bleggul, Bunden af de talrige, meget dybe Rifler har en mørkere brun Farve.

Skjoldet er oftest lille, rundt, lidt toppet, sjældnere fladt.

Kjærnen udfylder ikke Skallen, de lysebrune Trævler hænger ved Kjærnen.

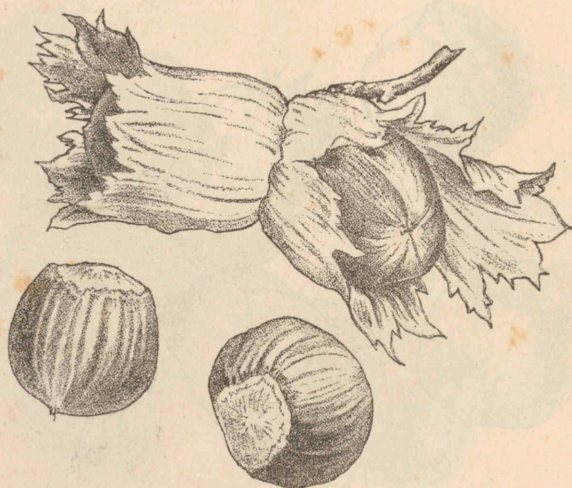
Hasen fin, lidt kjødet, kortere end Nødden, paa den ene Side ofte saa lang som denne, fint fliget og takket, undertiden aaben i Siderne.

Modningstiden er i Begyndelsen af Oktober.

Busken er af kraftig Væxt, bliver stor, kan optrækkes i Stammeform og dyrkes baade i denne og i Buskform, den er først i en senere Alder meget frugtbar.

Stor stribet.

Grosse Bunte.

Nødden 20 mm. høj, 22 mm. bred, 18 mm. tyk, rundagtig fladere eller tykkere.

Skallen tyk, lysebrun og mørkebrun stribet, Riflerne næppe følelige, ofte med en bred flad Fuge paa hver Side, Kanten ved Skjoldet mørk.

Skjoldet ikke stort, oftest fladt eller lidt hvælvet, Randen ofte nedsænket.

Kjærnen fylder ikke ganske Skallen, undertiden lidt tilspidset, en Del af de brune Trævler følger med den.

Hasen svag dunet, saa lang som Nødden eller lidt længere end denne, ikke dybt fliget, takket.

Modningstiden er i Midten eller i Slutningen af September.

Busken er af meget moderat, lidt spredt Væxt, har meget store Blade, ofte hængende Sommerskud, passer bedst for Buskform, forædles den paa høje Stammer, faaer den hængende Grene, den er først i en senere Alder frugtbar.

Nødden har i Form Lighed med rund Dresdener, men den er i flere Henseender meget forskjellig fra den.

Trapezunter-Hassel.

Corylus pontica Koch. Imperiale de Trebizonde.
Trebisond Funduk.
(Hjem: see under Arter.)

Nødden 18 mm. høj, 24 mm. bred, 21 mm. tyk, seet fra Siden er den øverste Halvdel rund og flad i Spidsenden, seet fra Kanten med konkav tildannet Spids.

Skallen brun, glat og blank, i Spidsenden dunet, meget tynd og skjør, saaledes at den kan klemmes itu med Fingrene, lidt riflet, undertiden med en bredere flad Midterfuge paa den ene Side.

Skjoldet oftest stort, fladt eller nedsænket.

Kjærnen af Form som Skallen, men fylder den ikke ganske, ofte aaben i Midten, Kjærnehuden brunlig.

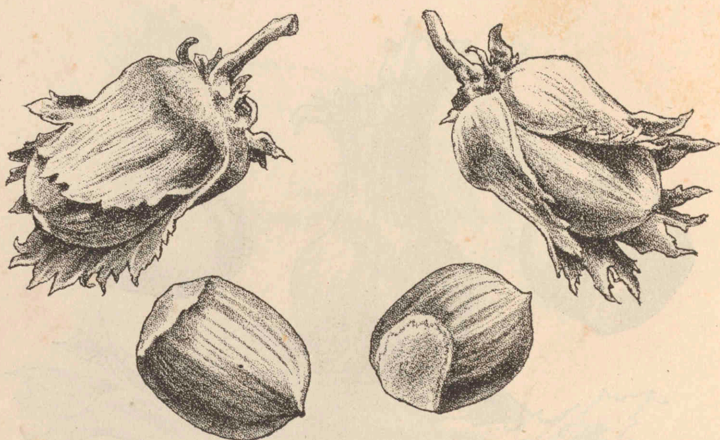
Hasen smuk rørdannet, lysegrøn, fint og tæt dunet, der ligesom giver den et sølvagtigt Skjær, regelmæssig og dybt riflet, mere end dobbelt saa lang som Nødden er høj, slutter fast om den, indsnævres over den og spreder sig igjen i den øverste Ende, hvor den er smukt, men ikke dybt fliget og takket.

Modningstiden er i Midten eller i Slutningen af September.

Busken groer ikke hurtig, men er af sund og god Væxt, den har ikke vist sig svag eller ømtaalig, men aldeles haardfør. Den udvikler Bladene lidt senere og blomstrer senere eller længere end andre Sorter, ogsaa synes baade Han- og Hunrakler mindre. Mine Moderbuske ere endnu unge, men de have i de sidste 2de Aar baaret godt. Det er at anbefale at dyrke den paa god muldet Jord og paa et ikke altfor udsat Voxested enten i Buskform eller paa lave Stammer.

Walker's.

Walker's Zellernuss (Burch).

Nødden stor, 25 mm. lang, 20 mm. bred, 16 mm. tyk, kort oval, nærmer sig i Form en afrundet langagtig Firkant, seet fra Kanten lang ægformet.

Skallen haard, men ikke tyk, lystfarvet, nederste Rand mørkebrun, Riflerne kun tydelige i Spidsenden.

Skjoldet hvidt, middelstort, af regelmæssig rundagtig Form, Randen ofte nedsænket.

Kjærnen fylder tildels Skallen, den er mere tilspidset end denne.

Hasen dunet, har en tyk kjødet Basis, er kortere eller af samme Længde som Nødden, den er fliget og meget takket, aaben i Siderne, slutter om Nødden indtil Modningstiden.

Modningstiden er i Slutningen af September.

Busken er kraftig, bliver stor og bred, lader sig optrække til lavere og højere Stammer og er frugtbar baade i Stammeform og i Buskform.

Wally's store.

Nødden stor, 25 mm. lang, 18 mm. bred og 15 mm. tyk, lidt flad, omvendt Ægform, med en skarp Spids, dens største Tykkelse er over Midten imod Spidsen.

Skallen middeltyk, mørkebrun ved Skjoldet, gulbrun, mod Spidsen grønlig, Riflerne imod Spidsen fremtrædende.

Skjoldet meget lille, ofte uregelmæssig af Form, ved Kanten hvidt.

Kjærnen udfylder ikke helt Skallen, er af tilspidset Form. Kjærnehusets brune Trævler følger med Skallen.

Hasen lille og tynd, meget fliget, takket og nedskaaren; naar den ved Modningen aabner sig mere, kommer hele Nødden tilsyne og falder let ud.

Modningstiden er i Slutningen af September.

Busken bliver stor, er haardfør og af god Vækst, giver smukke Stammer og kan dyrkes baade i Stammeform og i Buskform; den er ikke i den tidlige Alder, men lidt senere meget frugtbar.

